

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR ROSYJSKI)

Kodeks karny.

Art. 142. Kasacja zarzuca wyrokowi obrazę art. 142 K. K. przez to, iż Sąd uznał czynność policji, polegającą na usunięciu oskarżonego z mieszkania jego szwagra za uprawnioną czynność służbową, pomimo, że czynność ta była nielegalną, (jako wkraczająca w życie domowego ogniska rodziny).

Sąd w motywach wyroku ustalił, że oskarżony przyszedł do sklepu pokrzywdzonego i tam się z nim kłócił, że wskutek tego pokrzywdzony zwrócił się z prośbą do policji o usunięcie oskarżonego, że policja zażądała od oskarżonego opuszczenia cudzego lokalu, gdy zaś oskarżony temu uprawnionemu żądaniu odmówił, funkcjonariusze policji użyli siły fizycznej, w trakcie czego oskarżony stawił opór za pomocą gwałtu.

Obowiązkiem policji jest zapobieganie czynom przestępnym, skoro więc Sąd ustalił, że oskarżony nie chciał opuścić cudzego lokalu i kłócił się z właścicielem tegoż, co w konsekwencji mogłoby spowodować dokonanie przez jedną, bądź drugą stronę czynu przestępnego, to policja, w celu zapobiegnięcia temu czynowi, była uprawnioną do zażądania od oskarżonego opuszczenia cudzego lokalu, zwłaszcza skoro o to interwenjował sam właściciel lokalu.

Wobec powyższego zarzut kasacji obraży art. 142 k. k. jest bezzasadny (0. z d. 22. VII. 1930. II K. 1 S. 469/30).

Art. 591. Kasacja zarzuca wyrokowi obrazę art. 358 i 377 K. P. K. w związku z art. 591 K. K. przez nieuzasadnienie podstawy prawnej wyroku, bowiem w ustaleniu Sądu, iż oskarżony sprzedał pokrzywdzonemu zegarek tombakowy za złoty w cenie 35 zł, nie mieszczą się cechy oszustwa, gdyż za cenę 35 zł w żadnym wypadku nie można kupić zegarka złotego, o czym pokrzywdzony musiał wiedzieć.

Oszustwo polega na zabraniu cudzego mienia przez wyzyskanie błędu lub nieświadomości pokrzywdzonego zapomocą podstępnych przedstawień lub działań (orz. S. N. 126/22). Skoro więc Sąd ustalił, że oskarżony, wykorzystując nieświadomość pokrzywdzonego, zapewnił go, iż zegarek jest złoty, ponadto na świadomość pokrzywdzonego oddziaływał przez podbijanie ceny zegarka zapomocą innej osoby, w zмовie z nim będącej, i że w ten sposób oskarżony skłonił pokrzywdzonego do nabycia zegarka tombakowego, jako złotego, ze szkodą tegoż pokrzywdzonego, to w powyższym ustaleniu zasadnie uznał cechy karalnego oszustwa. Wobec powyższego kasacja, jako bezzasadna, ulega oddaleniu (O. z d. 22. VII. 1930. II. K. 1 S. 593/30).

Kodeks postępowania karnego.

Art. 13 i 226. W postanowieniu swem, przyjętem w składzie 7 sędziów w d. 17 maja 1930, wpisaniem do księgi zasad prawnych, Sąd Najwyższy, między innymi, wyjaśnił: a) że kasacja jest środkiem odwoławczym (tytuł księgi VIII K. P. K.), a przeto przywrócenie terminu do jej wniesienia rozstrzyga ostatecznie sąd odwoławczy na podstawie § 1 art. 226 K. P. K., § 2 zaś tego artykułu nie ma tu zastosowania, ponieważ dotyczy innych wypadków, nie mających za przedmiot środków odwoławczych, i b) że wobec tego przywrócenie terminu do kasacji należy do kompetencji Sądu Najwyższego bez względu na to, czyj wyrok: sądu powiatowego (art. 41 przep. wpraw. K. P. K.), okręgowego czy też apelacyjnego ma być w drodze kasacji zaskarżony, albowiem sądami odwoławczymi w rozumieniu K. P. K. są wszystkie te sądy, które ustawa ta powołuje do rozstrzygania środków odwoławczych wogóle, a zatem sądy okręgowe, działające w charakterze II instancji, sądy apelacyjne, oraz Sąd Najwyższy, każdy we właściwym zakresie. Tym sposobem postanowienie Sądu Powiatowego, o przywróceniu terminu kasacyjnego, jako wydane przez sąd niższego rzędu rzeczowo niewłaściwe, jest, w myśl § 1 art. 13 K. P. K., z mocy prawa nieważne. (O. z d. 7. VIII. 1930. II. K. 1 S. 829/30).

Art. 49. Sąd Najwyższy w orzeczeniu kompletu Całej Izby Karnej z d. 22 marca 1930 wyjaśnił, że nowe dowody, zgłoszone w toku postępowania apelacyjnego, już po wplynięciu wywołu apelacji sąd apelacyjny władny jest przyjąć lub odrzucić, kierując się tylko kryterjum ich istotności, przyczem odmowę przyjęcia dowodu sąd powinien dokładnie i należycie uzasadnić w myśl § 2 art. 49 K. P. K. W sprawie niniejszej Sąd nie tylko dokładnie i należycie nie rozważył zgłoszonego przez obronę wniosku o zbadanie lekarza

biegłego, lecz, jak widać z protokołu, ominął ten wniosek zupełnym milczeniem i żadnego postanowienia w tym przedmiocie nie wydał, co stanowi istotną obrazę §2 art. 49 K. P. K. i nie wyłącza przypuszczenia, iż Sąd wogóle tego wniosku nie rozważył i nie ocenił, gdy tymczasem opinia biegłego lekarza, o ileby ustaliła, iż uszkodzenie było lekkie, mogłaby mieć wpływ na orzeczenie o winie oskarżonego w związku z przyjęciem innej, łagodniejszej dla oskarżonego, kwalifikacji czynu. — Z tych względów Sąd Najwyższy, na mocy art. 498 K. P. K., uchylił zaskarżony wyrok, jako powzięty z obrazą przepisów prawa. (O. z d. 17. VIII. 1930. II. K. 1 S. 432/30).

Art. 223 i 489. W myśl § 2 art. 489 K. P. K., strona, zamierzająca wyrok zaskarżyć, powinna, pod utratą prawa zaskarżenia, zapowiedzieć to w terminie trzydniowym (art. 223 K. P. K.). Jak wynika z akt sprawy Sądu Okręgowego, oskarżony obowiązku tego nie wypełnił, wnosząc od wyroku Sądu Okręgowego kasację bez uprzedniego jej zapowiedzenia, przeto postanowienie Sądu Okręgowego o przyjęciu kasacji, w myśl § 2 art. 219 K. P. K., jest nieważne. Z tych zasad Sąd Najwyższy postanowił! przyjęcie kasacji oskarżonego uchylić i kasację, oskarżonego bez rozpoznania pozostawić. (O. z d. 29. VII. 1930. II. K. 1 S. 997/30).

Art. 225. W myśl art. 225 K. P. K., przywrócenie terminu do wywodu kasacji jest możliwe tylko wtedy, gdy z przyczyn od strony niezależnych termin został uchybiony, nie może więc być mowy o przywróceniu terminu nieuchybionego. Termin do wywodu kasacji liczy się od daty doręczenia odpisu wyroku z uzasadnieniem (art. 224 K. P. K.), jeżeli więc odpis nie został wcale doręczony lub nie został doręczony w sposób zgodny z ustawą, to termin nie upłynie, a zatem wywód kasacji, złożony przed zgodnym z ustawą doręczeniem takiego odpisu, uważać należy za złożony w terminie. W danej sprawie doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem było dokonane niezgodnie z ustawą, gdyż pokwitowanie zwrotne, wskazujące na doręczenie zastępcze, nie zaznacza i nie stwierdza, czy podpisany na nim X. był „dorosłym domownikiem, sąsiadem lub dozorcą domu” (art. 203 K. P. K.), a ponadto ani z pokwitowania, ani z akt sprawy nie widać, by zachowany był przepis § 3 art. 203 K. P. K. Wobec tego uznać należy, że wywód kasacji został złożony przed prawidłowym doręczeniem odpisu wyroku z uzasadnieniem, a więc został złożony w terminie, skarga zatem na przywrócenie terminu, który uchybiony nie był, jest bezprzedmiotowa. (O. z d. 24. VI. 1930. II. K. 1 S. 343/30).

Art. 292, 293 i 498. Sąd Okręgowy obraził art. 293 K. P. K., niema bowiem w aktach śladu o zawiadomieniu obrońcy oskarżonego, adwokata X., o wyznaczonej na dzień 18 marca 1930 rozprawie, aczkolwiek adwokat X. był upoważniony przez oskarżonego do prowadzenia sprawy i złożył do sądu podanie o wezwanie świadka. Rzezone uchybienie nabiera, w danym wypadku cech szczególnej istotności z tego powodu, że wezwanie oskarżonemu było, wobec przepisu art. 292 K. P. K., spóźnione, bo było doręczone dopiero 15 marca. Powyższe uchybienia przeciwko art. 292 i 293 K. P. K. mogły mieć wpływ na treść wyroku, skutkują przeto potrzebę uchylenia zaskarżonego wyroku (art. 498 K. P. K.). (O. z d. 7. VIII. 1930. II. K. 1 S. 697/30).

Art. 302 i 505. Wniosek o wezwanie świadka Sąd Apelacyjny oddalił postanowieniem na posiedzeniu niejawnym przy nadawaniu biegu sprawie w postępowaniu odwoławczem. Skoro na rozprawie głównej ani oskarżony, ani jego obrońca nie ponowili wniosku o wezwanie tego świadka, żadnych zarzutów w przedmiocie uzasadnienia tej odmowy nie podnosili i nie wykorzystali uprawnień z mocy art. 302 K. P. K., to, w myśl art. 505 K. P. K., oskarżony utracił prawo do żądania uchylenia wyroku z powodu uchybień w uzasadnieniu postanowienia Sądu. Natomiast nie może być przyjęty pogląd kasacji, iż uchybienie procesowe, które nastąpiło w okresie przygotowawczym do rozpisania rozprawy i z którym strona się pogodziła, zawsze ma stanowić powód do uchylenia wyroku, pomimo że ustawa daje stronom prawo i możliwość sprostowania błędu, z uwagi na to, iż ustawa przewiduje nie obowiązek, lecz tylko prawo strony do ponowienia w toku rozprawy wniosku, złożonego w wywodzie apelacji. Przyjęcie takiego poglądu w stosunku do art. 302 i 505 K. P. K. doprowadziłoby do nielogicznego i niezgodnego z duchem Ustawy wyniku, że wszelkie uchybienia i błędy, wynikające w okresie przygotowania rozprawy, zgóry i bezpowrotnie przesądzałyby jej nieważność i stawiałyby sąd w niedopuszczalnej sytuacji zajmowania się robotą bezprzedmiotową i zbędną, pomimo że ustawa daje możliwość wyjścia z tak wytworzonej sytuacji. Wyjście to pozornie tylko zależy od prawa i woli strony, albowiem wszelkie prawo działania łączy się z obowiązkiem poddania się skutkom bezczynności. Skutki zaś te nie mogą w żadnym wypadku przejawiać się w postaci stwarzania świadomie i celowo tak zwanych otworów kasacyjnych, z czym właśnie walczą przepisy, ograniczające prawo kasacji w tych wypadkach, w których strony przed wyrokiem nie wykorzystają swych praw w celu sprostowania poprzednich procesowych błędów. Podstawą tego rodzaju przepisów jest zasada, że nie może służyć powodem do uchylenia

wyroku błąd lub uchylenie procesowe, z którym strona się pogodziła, dając wyraz odstąpienia od wniosku, z powodu którego sąd dopuścił się procesowego uchybienia. (O. z d. 10. VI. 1930. II. K. 1 S. 414/30).

Art. 448 i 449. Sąd Powiatowy postanowieniem z d. 19 grudnia 1929 umorzył sprawę karną przeciwko X. o przestępstwo z cz. II. art. 507 K. K., jako wszczętą w imieniu Kasy Chorych przez osobę nieupoważnioną. Aczkolwiek umorzenie, w myśl art. 3, 368 i 441 K. P. K., Sąd Powiatowy powinien był orzec wyrokiem, nie zaś postanowieniem (uchwała Izby II Karnej Sądu Najwyższego z d. 22 marca 1930), jednak uchybienie powyższe nie pozbawiło Powiatowej Kasy Chorych prawa do wniesienia zażalenia na rzeczne postanowienie do Sądu Okręgowego, co też wymieniona wyżej Kasa Chorych i uczyniła. Powyższe zażalenie Sąd Okręgowy postanowieniem z d. 8 stycznia 1930 pozostawił bez uwzględnienia, bez wskazania zresztą motywów, jak tego wymaga art. 49 K. P. K. Na mocy art. 448 i 449 K. P. K., na postanowienie, zamykające drogę do wydania wyroku, stronom służy, zażalenie nie do jednej tylko instancji, a więc Kasie Chorych na postanowienie z d. 8 stycznia 1930 służyło dalsze zażalenie do Sądu Apelacyjnego, który w myśl art. 450 K. P. K., jest instancją ostateczną do rozstrzygnięcia zażaleń. Zażalenie takie na postanowienie Sądu Okręgowego z d. 8 stycznia 1930 Kasa Chorych, zgodnie z art. 218 i 220 K. P. K., wniosła w terminie i aczkolwiek zażalenie to mylnie nazwała „kasacją”, jednak, jak to już wielokrotnie wyjaśniał Sąd Najwyższy, niewłaściwie nazwanie środka odwoławczego nie może szkodzić stronom i ową „kasację”, będącą zażaleniem, Sąd Okręgowy powinien był przedstawić Sądowi Apelacyjnemu do ostatecznego rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy jednak, postanowieniem z d. 7 lutego 1930, sam kwestję rozstrzygnął i owo zażalenie, nazwane „kasacją”, odrzucił, a zatem wydał orzeczenie z obrazą właściwości rzeczowej, które w myśl art. 13 K. P. K., jest z mocy prawa nieważne i przeto nie wymagające uchylenia, jako niebyłe. Wobec tego zażalenie Kasy Chorych do Sądu Najwyższego na powyższe nieważne postanowienie Sądu Okręgowego z d. 7 lutego 1930 jest bezprzedmiotowe, „kasacja” zaś Kasy Chorych, będąca w rzeczywistości zażaleniem na postanowienie Sądu Okręgowego z d. 8 stycznia 1930, dotyczące umorzenia sprawy, musi być skierowana, na mocy art. 22, 448 i 449 K. P. K., do Sądu Apelacyjnego do rozstrzygnięcia. (O. z d. 21. VI. 1930. II. K. 1 S. 348/30).

Art. 495. Kasacja oskarżonego nie odpowiada przepisom ustawowym. Kasacja jest środkiem odwoławczym, a więc aktem o wielkiej dla oskarżonego, Państwa i pozostałych stron w procesie kar-

nym doniosłości, zarówno pod względem procesowym, jak i materialno-prawnym, który wkracza w najistotniejsze często materialne prawa stron i w ten czy inny sposób je reguluje, lecz może spowodować i radykalną zmianę tych praw, decydującą nieraz o losie strony (oskarżonego). Znaczenie skutków prawnych, które kasacja za sobą pociąga, stwarza konieczność obstawienia jej szeregiem warunków, niezbędnych dla nadania jej mocy i charakteru środka odwoławczego. Kodeks postępowania karnego wyraźnie, w art. 495 przewiduje, ażeby kasacja (którym to terminem oznacza dla skrót u wywód kasacyjny) zawierała zarzuty kasacyjne. Wywód zatem kasacyjny, i tylko wywód, musi, w myśl powyższego przepisu, mieścić w sobie zarówno dokładne wyszczególnienie wszystkich zarzucanych przez kasatora uchybień, jak i ich uzasadnienie. Kasacja, która warunkom tym nie odpowiada, ulega na zasadzie p. a) art. 507 K. P. K., oddaleniu. Wywód kasacji oskarżonego w sprawie niniejszej uzasadnienia zarzutów nie zawiera, lecz powołuje się w tej mierze i odsyła Sąd Najwyższy do wyvodu apelacji. Jest to wręcz sprzeczne z art. 495 K. P. K. i stanowi oczywiście naruszenie tego przepisu, pociągające za sobą skutki z art. 507 K. P. K., nie mówiąc już o tem, że wobec zasadniczej odmienności istoty apelacji i kasacji, odsyłanie sądu kasacyjnego do wyvodu apelacji zmuszałoby ten sąd do konstruowania z urzędu, zamiast kasatora, domniemanych jego motywów prawnych kasacji z merytorycznej treści apelacji. Tego rodzaju pomieszanie i zamiana ról sądu i obrońcy, najzupełniej ustrojowo i procesowo odrębnych, jest ustawowo niedopuszczalna i nie do pomyślenia. (O. z d. 21. VII. 1930. II. K. 1 S.747/30).

Piotr Leśniewski
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR AUSTRIACKI)

§ 52 u. k. i 338 p. k.

661. Przy wymiarze kary z § 52 u. k. można zastosować przepis § 338 p. k. (24 marca 1930 II 3 K. 781/).

§ 142 u. k.

662. Jeżeli stosunek szczególnego zobowiązania wyrażono w pytaniu głównem przez zaznaczenie, że zabita była żoną zabójcy, to nie zachodzi potrzeba stawiania przysięgłym osobnego pytania co do tej okoliczności obciążającej (8 maja 1930 II 3 K. 273/30).

§ 144 i 335 u. k.

663. Jednoczynowy zbieg przestępstwa z § 335 u. k. z współwiną (§ 5 u. k.) w zbrodni spędzenia płodu z § 144 u. k. jest dopuszczalny (17 marca 1930 II 3 K. 771/29).

§ 314 u. k.

664. Samo odmówienie okazania legitymacji, zażądaney przez organ władzy bezpieczeństwa w celu stwierdzenia tożsamości osoby, nie ma jeszcze cech przestępstwa (6 lutego 1930 II 3 K. 642/29).

§ 391 u. k.

665. Przepis § 391 u. k. (a nie § 341 u. k.) ma zastosowanie nie tylko wtedy, gdy nienależyte trzymanie lub pilnowanie złośliwego zwierzęcia żadnego uszkodzenia nie spowodowało, ale także wtedy, gdy zaniedbanie to spowodowało lekkie uszkodzenie ciała (8 maja 1930 II 3 K. 233/30).

§ 488 i 491 u. k.

666. Obwinienie o działanie pod względem etycznym bez zarzutu a będące wynikiem poglądów wynikających z pobudek ideowych i z troski o dobro publiczne, nie może stanowić obrazy czci, chociażby obwinienie to wywołało w gronie ludzi o odmiennych poglądach lub ze stanowiska ich interesu krytykę ujemną a nawet wrogie objawy przeciw osobie obwinionego. (31 marca 1930 II 3 K. 62/30).

§ 489 i 490 u. k.

667. Dowód prawdy lub prawdopodobieństwa jest dopuszczalny, jeżeli rozgłaszanie wiadomości z życia prywatnego nie nastąpiło w sposób określony w § 489 u. k.

Udzielenie takiej wiadomości osobie drugiej w zwykłej rozmowie, chociażby na ulicy lub w innym miejscu publicznym, nie jest jeszcze obwinieniem publicznym z § 489 u. k.

Ochrona tajemnic życia prywatnego i rodzinnego nie rozciąga się na czyny karygodne z wyjątkiem czynów karalnych tylko na żądanie osoby trzeciej a więc nie tej, która wiadomość rozgłaszała. (31. marca 1930 II 3 K. 663/29).

§ 491 u. k.

668. Przewanie kogoś przechrztą nie stanowi obrazy czci. (24 marca 1930 II 3 K. 32/30).

Praktyka lekarska.

669. Poza obszarem mocy obowiązującej ustawy felczerskiej z dnia 1 lipca 1921 (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 396) należy wszelkie zastrzyki uznać jako wchodzące w zakres praktyki lekarskiej w rozumieniu ustawy z dnia 2 grudnia 1921 Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 762. (17 lutego 1930 II 3 K. 721/29).

Art. 30 dekr. pras.

670. Komisarz rządowy kasy chorych jest urzędem państwowym w rozumieniu art. 30 dekr. pras. (10 lutego 1930 II 3 K. 752/29).

Art. 31 i 32 u. k. s.

671. Przepis § 261 u. k. s. z r. 1852 (zamiana kary aresztu na karę pieniężną) nie ma zastosowania do przestępstw, polegających na naruszeniu przepisów o sztucznych środkach słodzących, gdyż te ulegają ukaraniu według ustawy karnej skarbowej (art. 31 i 32 u. k. s.) (15 maja 1930 II 3 K. 245/30).

Art. 216 i 230 p. k. s.

672. W razie łącznego rozpoznania przez wydział karny skarbowy sądu okręgowego przestępstwa, podlegającego osądzeniu według innego postępowania sądowego, służy stronom od wyroku, wydanego przez sąd okręgowy w takim łącznym postępowaniu, normalny środek odwoławczy według zasad k. p. k. (13 lutego 1930 II 3 K. 755/29).

Monopol zapalczany.

673. Zapalniczki, które w czasie wejścia w życie ustawy o monopolu zapalczanym znajdowały się już w posiadaniu nabywców i przeznaczone były dla użytku osobistego, nie podlegały obowiązkowi zgłoszenia do opodatkowania. (6 lutego 1930 II 3 K. 639/29).

Państwowy podatek przemysłowy

674. Agenci ubezpieczeniowi, utrzymujący biura i pomocników handlowych, nie należą do grupy zajęć przemysłowych, lecz do grupy przedsiębiorstw handlowych (lit. A. części III taryfy). Dla pojęcia odrębnego przedsiębiorstwa wystarcza, jeżeli się go prowadzi w osobnym pomieszczeniu a nawet w części takiego pomieszczenia n. p. w pokoju stołowym. (3. kwietnia 1930 II 3 K. 94/30).

Kary administracyjne

675. Rozporządzenie z dnia 30. września 1857 dz. p. p. austr. Nr. 198 o wymierzaniu kar administracyjnych w przewidzianych tam przypadkach, straciło moc obowiązującą wskutek przepisu art. 69 rozp. Prez. Rz. z dnia 27. marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 365. (28. kwietnia 1930 II 3 K. 198/30).

Amnestja

676. Poprzednie ukaranie za taki sam czyn może być przyjęte jako okoliczność obciążająca mimo darowania poprzedniej kary wskutek amnestji. (17. marca 1930 II 3 K. 771/29).

Art. 30 k. p. k. i § 265 p. k. z r. 1873

677. 1. Wymienienie przepisów w art. 1 przep. wprov. k. p. k. nie jest wyczerpujące. W razie braku wyraźnej wskazówki należy pytać, czy dany przepis utracił moc obowiązującą, rozstrzygnąć według zasady, wyrażonej we wstępie art. 1 p. w. k. p. k.

Przepis § 265 p. k. z r. 1873, jako norma prawa materialnego, uzupełniająca postanowienia § 34, 35 i 267 u. k. z r. 1852, nie utracił zatem mocy obowiązującej mimo wejścia w życie k. p. k.

2. Potrzeba wydania wyroku, orzekającego karę łączną (art. 30 k. p. k.) zajdzie wtedy, gdy poszczególne wyroki nie zastosowały się do przepisów obowiązującego na odnośnym obszarze prawa materialnego, normujących wymiar kary w razie zbiegu przestępstw. Jeżeli zatem na obszarze mocy obowiązującej u. k. z r. 1852 w poszczególnych wyrokach (choćaby tego samego sądu) przy wymiarze kary nie zastosowano jeszcze zasad § 34, 35 i 267 u. k. tudzież § 265 p. k., sąd właściwy w myśl art. 30 k. p. k. winien orzec potrzebną korekturę w osobnym wyroku dodatkowym. (21. lutego 1930 II 3 K. 118/30).

Art. 37 k. p. k.

678. Sąd, bezpośrednio przełożony nad sądem, w którym sprawa się toczy, jest władny z mocy art. 37 k. p. k. przekazać sprawę także sądowi, położonemu poza jego okręgiem. (6. lutego 1930 II 3 K. 66/30).

Oskarżyciel prywatny

679. „Zarząd Kasy Chorych” ani żadna inna z władz kasy chorych (rada kasy, komisja rewizyjna, komisja rozjemcza), nie posiadając własnej osobowości prawnej, nie są też, jako takie, uprawnione do występowania z własną skargą prywatną w postępowaniu karnem. (15. maja 1930 II 3 K. 244/30).

Art. 74 k. p. k.

680. Koszty pogrzebu osoby zabitej pozostają w ścisłym związku z będącą przedmiotem oskarżenia zbrodnią zabójstwa lub morderstwa, osoba zatem, która te koszty poniosła, ma prawo dochodzić ich zwrotu w drodze powództwa cywilnego. (8. maja 1930 II 3 K. 273/30).

Art. 105 k. p. k.

681. Zakaz z art. 105 k. p. k. odnosi się do zeznań (art. 107, 254—256 k. p. k. i art. 20 przep. wpraw.), nie obejmuje zaś wywiadów, dokonanych przez policję państw. w myśl art. 243 k. p. k.; taki wywiad może być odtworzony przez świadków. (20. lutego 1930 II 3 K. 9/30).

Art. 225 k. p. k.

682. Jeżeli oskarżony, uwięziony, złożył zapowiedzenie kasacji już dnia następnego po dniu doręczenia mu wyroku sądu apelacyjnego do rąk naczelnika więzienia, który dopiero w dwa dni później przedłożył je prezesowi sądu okręgowego a do sądu apelacyjnego nadeszło ono po upływie terminu, to przyjąć należy, że uchybienie terminu nastąpiło z przyczyn, od oskarżonego niezależnych i przywrócić mu termin do zapowiedzenia kasacji. (8. maja 1930 II 3 K. 321/30).

Art. 225 k. p. k.

683. Przywrócenia terminu można dozwolnić tylko w takich przypadkach, gdy uchybienie nastąpiło z powodu przeszkody, która tamowała bieg czynności lub wykluczała swobodę ruchów strony, nie pozwalając na dokonanie czynności przed ustaniem przeszkody.

Pomyłka przy adresowaniu przesyłki pocztowej (do sądu okręgowego zamiast do sądu apel.) nie może być uznana za taką przeszkodę. (15. maja 1930 II 3 K. 357/30).

Art. 375, 376 k. p. k.

684. Kasację należy zapowiedzieć w tym sądzie, którego wyrok się żąda. Zapowiedzenie kasacji od wyroku sądu apelacyjnego, wniesione do sądu okręgowego, tylko wtedy można przyjąć, gdy wpłynęło ono do sądu apelacyjnego jeszcze w terminie ustawowym. (8. maja 1930 II 3 K. 211/30).

Art. 450 k. p. k.

685. Zażalenie na postanowienie sądu apelacyjnego, którym odmówiono wnioskowi pokrzywdzonego o zezwolenie na popieranie oskarżenia, jest w myśl art. 450 i 451 k. p. k. niedopuszczalne. (31. stycznia 1930 II 3 K. 75/30).

Art. 491 k. p. k.

686. Po upływie zawitego terminu do wyводу kasacji nie można uzupełniać jej braków formalnych. Nie można zatem przyjąć kasacji, jeżeli kaucję złożono po upływie tego terminu. (20. marca 1930 II 3 K. 16/30).

687. Kasacja nie może być przyjęta, jeżeli prośbę o udzielenie prawa ubogich wniesiono wprawdzie równocześnie z wywodem kasacji w terminie art. 224 k. p. k. przepisany, prośbie tej jednak odmówiono a złożenie kaucji nastąpiło już po upływie tego terminu. (3. kwietnia 1930 II 3 K. 157/30).

Środki odwoławcze

688. Zrzeczenie się z góry środka odwoławczego nie ma znaczenia i nie pozbawia strony prawa założenia środka odwoławczego w terminie ustawowym. (24. kwietnia 1930 II 3 K. 278/30).

Art. 512, 515, 519 k. p. k.

689. Orzeczenie Sądu Najwyższego, którym wyrok zaskarżony uchylono i sprawę do ponownego rozpoznania przekazano, należy na ponownej rozprawie odczytać. (22. maja 1930 II 3 K. 318/30).

Art. 621 k. p. k.

690. W sprawach karno-administracyjnych władza administracyjna może wprawdzie popierać oskarżenie zamiast lub obok prokuratora, lecz do założenia kasacji jest uprawniony jedynie prokurator. (24. kwietnia 1930 II 3 K. 226/30).

J. Prokopowicz,

Pierwszy Prokurator Sądu Najw.

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR PRUSKI)

*Kodeks postępowania karnego**Art. 3 K. P. K.*

Jeżeli czyn oskarżonego, stanowiący przedmiot oskarżenia, uległ przedawnieniu, natenczas sąd odwoławczy, uwzględniając tę okoliczność wyłączającą ściganie obowiązany jest na podstawie art. 3 k. p. k. wyrok pierwszej instancji uchylić i postępowanie karne umorzyć, nie zaś wydawać wyrok uniewinniający, przystąpiwszy do rzeczowego rozpatrzenia apelacji. (21. V. 30, II. 4 k. 144/30).

Art. 27 K. P. K.

1. Popelnienie analogicznego przestępstwa nie oznacza jeszcze „ściśłego związku z działaniem sprawcy”. (25. III. 30, II. 4, k. 91/30).

2. Połączenie szeregu spraw nie może uzasadnić postępowania, którego ustawa dla danej połączonej sprawy nie przewiduje, nie może też decydować o dopuszczalności środka odwoławczego (np. kasacji), jeśli środek ten byłby w pewnej sprawie dopuszczalny bądź niedopuszczalny. (25. III. 30, II. 4. k. 91/30).

Art. 38 K. P. K.

Większa odległość miejsca zamieszkania oskarżonego od siedziby właściwego miejscowego sądu nie może być podstawą wniosku o delegację z art. 38. k. p. k., gdyż tylko względy na zabezpieczenie prawidłowego wymiaru sprawiedliwości mogą spowodować wyższą delegację. (17. VI. 30, II. 4. k. 270/30).

Art. 49 § 2, 478 K. P. K.

Sąd obowiązany jest przytoczyć konkretne powody, które skłoniły go do uznania, że odnośne okoliczności nie mogą mieć wpływu na treść orzeczenia o winie, ogólnikowe uzasadnienie, nie oparte na żadnych przesłankach faktycznych lub prawnych, nie daje rękojmi, że sąd należycie rozważył i ocenił wchodzące w grę okoliczności faktyczne i ważne. (13. V. 30, II. 4. k. 84/30).

Art. 49 § 2, 302 K. P. K.

Uchybienia, polegającego na zbyt ogólnikowym uzasadnieniu postanowienia, odrzucającego wniosek dowodowy zaofiarowany przed rozprawą, nie można podnosić, gdy ani oskarżony sam ani jego obrońca, chociaż byli obecni na rozprawie odwoławczej, nie ponowili odnośnego wniosku, zaczem dali w sposób dorozumiany do poznania, że wniosku nie podtrzymują. (13. V. 30, II. 4. k. 84/30).

Art. 49 § 2 K. P. K.

Sąd winien uzasadnić, dlaczego przyjął bezpodstawność wniosku dowodowego, samo bowiem wyrażenie, że teza dowodowa jest nieistotna, nie może być uważane za uzasadnienie w rozumieniu art. 49 § 2 k. p. k. (15. IV. 30, II. 4. k. 124/30).

Art. 50, 210 K. P. K.

Uzasadnienie odmownego postanowienia dopiero w wyroku nie jest wystarczające. Postanowienia zapadające na rozprawie, mu-

szą być ogłoszone na rozprawie z uzasadnieniem, jako swą integralną częścią, są to bowiem akty procesowe ustne, skończone z chwilą ogłoszenia i od tej chwili nawet zaskarżalne, o ile wogóle mogą być odrębnie zaskarżone (art. 50, 221 k. p. k.), a aczkolwiek są stwierdzone w protokule rozprawy (art. 233 lit. e k. p. k.) nie są aktami procesowymi pisemnymi, jak postanowienia, zapadające na posiedzeniu niejawnem, które przed ich pisemnem sporządzeniem z którego dopiero ma być wydany odpis, jeszcze w postaci skończonej nie istnieją; jeżeli chodzi o postanowienia ustne, to można jedynie otrzymać odpis protokołu, w którym są stwierdzone (art. 210 k. p. k.), nie zaś odpis postanowienia (art. 50 k. p. k.). W tym stanie rzeczy należy pytanie, czy postanowienie ogłoszone na rozprawie należycie uzasadnione, ocenić według treści tego, co udokumentowano w protokule (art. 236 k. p. k.). (13. V. 30, II. 4. k. 84/30).

Art. 54 K. P. K. i § 64 K. K.

Art. 54 k. p. k. nie zmienia i nie uchyla przepisów prawa materialnego, pozwalających w pewnych wypadkach i do pewnego terminu cofnąć wnioski o ukaranie. (25. III. 30, II. 4. k. 85/30).

Art. 101, 104, 110 lit. c K. P. K.

Współsprawca czynu, o ile nie jest równocześnie sądzony nie tylko może, ale musi być przesłuchany w charakterze świadka, gdyż art. 101 i 104 k. p. k. wymieniając osoby, których przesłuchiwać w charakterze świadków nie wolno, lub które mogą uchylić się od zeznania, współsprawcy nie wymieniają, natomiast art. 110 lit. c k. p. k. przewiduje badanie podejrzanych o udział w czynie bez przysięgi. (20. V. 30, II. 4. k. 217/30).

Art. 164, 449, 450, 451 K. P. K.

Postanowienie sądu I-ej instancji w kierunku zawieszenia tym czasowego aresztu nad oskarżonym, zatwierdzone postanowieniem sądu apelacyjnego, na skutek zażalenia oskarżonego, nie ulega dalszemu zaskarżeniu ani w drodze zażalenia (art. 164, 449—451 k. p. k.) ani kasacji. (27. V. 30, II. 4. k. 231/30).

Art. 225 K. P. K.

1. Jeśli oskarżony, będąc uwięziony, wniósł zapowiedzenie kasacji przez zarząd więzienia w terminie przepisany, doszło ono jednak do sądu w terminie spóźnionym, to ponieważ od oskarżonego, jako uwięzionego, nie zależało, by zapowiedzenie to doszło wcześniej do sądu i nie miał on wpływu na to, by korespondencję

władz przyspieszyć, przeto przyjąć należy, że uchybienie terminu nastąpiło z przyczyn od oskarżonego niezależnych. (21. V. 30, II. 4. k. 225/30).

2. Niepouczenie oskarżonego o środku odwoławczym nie stanowi przyczyny kasacyjnej, a może być jeno podstawą do restytucji uchybionego terminu. (10. VI. 30, II. 4. k. 150/30).

3. Mylne pouczenie oskarżonego, że służy mu apelacja, a nie kasacja, stanowi podstawę do przywrócenia terminu do zapowiedzenia kasacji. (27. V. 30, II. 4. k. 815/29).

4. O ile protokół rozprawy głównej, będący wyłącznym dowodem zachowania form postępowania (art. 236 k. p. k.) stwierdza że oskarżonego pouczono o sposobie i terminie odwołania się od wyroku, oraz o ile pozatem oskarżony nie wystąpił o sprostowanie protokołu (art. 239 k. p. k.), wskazując na nieścisłość co do pouczenia o środku odwoławczym, to z tego wynika, że uchybienie terminu od zapowiedzenia kasacji wynikło nie z przyczyn od strony niezależnych lecz z winy samego oskarżonego. (27. V. 30, II. 4. k. 252/30).

Art. 237 K. P. K.

Uzupełnienie protokołu rozprawy, podpisane jedynie przez przewodniczącego rozprawy, niepodpisane zaś przez protokulenta, jak tego wymaga art. 238 k. p. k. w związku z art. 237 k. p. k. nie może być uważane za prawidłowe. (20. V. 30, II. 4. k. 216/30).

Art. 279 K. P. K.

Dokładnem określeniem zarzucanego czynu jest wskazanie przez opisanie przebiegu samego zajścia, na czym polega zarzucone oskarżonemu przestępstwo. To jest istota oskarżenia. Wskazanie czasu, miejsca i innych okoliczności ma znaczenie pomocnicze i jak to art. 280 k. p. k. stanowi akt oskarżenia w sądzie grodzkim może tego zaznaczenia nie zawierać. Ani niezgodne z istotnym stanem rzeczy przedstawienie w akcie oskarżenia przebiegu zajścia, ani podanie w nim niewłaściwych dat, co do czasu i miejsca, czy to wskutek niedokładnych wiadomości, czy to wskutek omyłki, mogą nie dawać, zwłaszcza każde z osobna, podstawy do uznania, że wynik przewodu sądowego stworzył oskarżenie o inny t. j. drugi czyn, gdyż może to być tylko zmiana postaci tego samego czynu. (3. VI. 30, II. 4. k. 241/30).

Art. 285, 292 K. P. K.

Według art. 441—447 k. p. k. przepisy art. 285 i 292 k. p. k., jako pominięte, w postępowaniu przed sądami grodzkimi nie stosują się. (25. III. 30, II. 4. k. 88/30).

Art. 351 K. P. K.

1. Kodeks postępowania karnego nie zawiera przepisu analogicznego do § 264 u. p. k. niemieckiej. Art. 351 k. p. k. ma na widoku wyłącznie inny jeszcze czyn, prócz zarzuconego, a więc dodatkowe jeszcze oskarżenie, lecz nie mówi o zmianie kwalifikacji prawnej tego samego zarzuconego oskarżonemu czynu. To też w wypadku jedynie zmiany kwalifikacji prawnej nie potrzeba ani uprzedzenia o tem oskarżonego, ani jego zgody na dalsze prowadzenie rozprawy. (6. V. 30, II. 4. k. 176/30).

2. Art. 351 k. p. k. ma zastosowanie jedynie wówczas, gdy oskarżyciel na podstawie okoliczności, ujawnionych na rozprawie, zarzuca oskarżonemu czyn inny — a więc czyn, będący wynikiem innego zamiaru oskarżonego i powodujący inne skutki, niż czyn objęty aktem oskarżenia. Skoro według okoliczności, ujawnionych na przewodzie sądowym, sąd wyrokujący dochodzi do przekonania, że do czynu zarzuconego oskarżonemu, należy zastosować inny przepis prawa materialnego, niż wymieniony w akcie oskarżenia, to winien to uczynić bez względu na to, czy ten przepis byłby łagodniejszy czy też surowszy od przyjętego w akcie oskarżenia. (20. V. 30, II. 4. k. 204/30).

Art. 358 K. P. K.

Według art. 359 § 2 k. p. k. narada i głosowanie co do winy obejmują również okoliczności wyłączające przestępność czynu, ale tylko o tyle, o ile w myśl art. 358 k. p. k. okoliczności te ujawniono w toku przewodu sądowego. Ujawnioną zaś jest okoliczność taka, gdy wyniki rozprawy, a to: obrona oskarżonego, zeznania świadków, orzeczenie biegłych itp. wyłonią wątpliwości co do zdolności oskarżonego kierowania swą wolą. (14. V. 30, II. 4. k. 211/30)

Art. 366 lit. e K. P. K.

Jeśli sąd nie uczynił zadość przepisowi art. 366 lit. e k. p. k. nie określając dokładnie zarzuconego oskarżonemu czynu, to jednakże uchybienie powyższe nie może pociągnąć za sobą zawsze uchylenia wyroku, gdyż art. 497 lit. h k. p. k. ma na względzie tylko uchybienie z art. 367 k. p. k. nie zaś z art. 366 k. p. k. Uchybienie z art. 366 k. p. k. mogłoby tylko natenczas być skutecznie podniesione, gdyby mogło mieć wpływ na treść wyroku (art. 438 k. p. k.), co powinna kasacja wykazać. (21. V. 30, II. 4. k. 215/30).

Art. 367 K. P. K.

O ile sąd uznał oskarżonego winnym zarzuconego mu czynu, powołanie się w sentencji wyroku przy ustaleniu czynu przypisa-

nego oskarżonemu na ustalenie czynu zarzuconego oskarżonemu czyni zadość wymogowi art. 367 k. p. k. (6. V. 30, II. 4. k. 176/30).

Art. 377 § 1 lit. a K. P. K.

Jedynie sprzeczność ustaleń faktycznych między sobą może uzasadnić zarzut braku dokładności ustaleń podstawy faktycznej wyroku, nie zaś sprzeczności ustaleń wyroku z ustaleniami, stanowiącymi podstawę uzasadnienia postanowienia zapadłego na rozprawie. (27. V. 30, II. 4. k. 231/30).

Art. 377 K. P. K.

Wymaganej przez art. 377 k. p. k. łącznie z art. 358 k. p. k. dokładności ustaleń podstawy faktycznej czyni wyrok zadość, jeśli ustala fakty, stanowiące istotę czynu karygodnego i podaje dowody, na których to ustalenie opiera się. Uzasadnienie nie musi obejmować, ujawnionych okoliczności, które sąd uznał za nieistotne dla oceny sprawy. Z pośród dowodów, dotyczących istotnych faktów, musi wyrok uzasadnić niewiarygodność tych, które stwierdzają przeciwieństwo faktów, uznanych przez sąd za udowodnione. (6. V. 30, II. 4. k. 290/30).

Art. 377 § 2 K.P. K.

Sąd wyrokujący nie ma obowiązku motywowania szczegółowego, dlaczego za podobne czyny wymierzył różne kary, a jedynie ma obowiązek przytoczenia okoliczności obciążających i łagodzących, natomiast gdy ustawa karna przewiduje na wypadek przyznania okoliczności łagodzących, inny wymiar kary, natenczas sąd winien umotywić przyznanie lub odmowę przyznania tych okoliczności łagodzących. (11. III. 30, II. 4. k. 67/30).

Art. 379 K. P. K.

Doręczenie oskarżonemu wezwania z mylną datą terminu rozprawy należy uznać za równoznaczne z niedoręczeniem wezwania a w konsekwencji wydanie wyroku zaocznego za obrażające art. 379 k. p. k., który wydanie wyroku zaocznego uzależnia od doręczenia wezwania oskarżonemu. (3. VI. 30, II. 4. k. 239/30).

Art. 450 K. P. K.

Na postanowienie sądu apelacyjnego w sprawie odszkodowania za niesłuszny areszt śledczy nie można zaliczyć do sądu najwyższego, gdyż treść art. 450 k. p. k. nie może być tłumaczona rozszerzająco. (28. III. 30, II. 4. k. 48/30).

Art. 453 § 1 K. P. K.

Skoro o przyjęciu, względnie nieprzyjęciu kasacji decydował mylnie sąd (a nie przewodniczący), zażalenie zaś w dalszej konsekwencji jest skierowane przeciw postanowieniu sądu, to sąd I-ej instancji (nie przewodniczący) musi uprzednio rozważyć sprawę w myśl art. 453 § 1 k. p. k. (25. III. 30, II. 4. k. 91/30).

Art. 458 K. P. K.

Podstawą orzeczenia sądu odwoławczego jest wyrok I-ej instancji w granicach apelacji. Ocenie jego podlegają zatem czyny oskarżonego, o których orzeczono w części wyroku, zaskarżonej apelacji. Nie wszystkie więc czyny, zarzucono oskarżonemu muszą być przedmiotem oceny sądu odwoławczego; o ile zaś objęto apelacją cały wyrok I-ej instancji to podlegają rozpatrzeniu osądzone czyny oskarżonego, a nie zarzucone oskarżonemu. Powoływanie zatem w sentencji wyroku czynów zarzuconych oskarżonemu, niestanowiących podstawy postępowania apelacyjnego jest zupełnie zbędne a przepis art. 366 k. p. k. odnosi się jedynie do wyroków I-ej instancji, które muszą objąć wszystkie czyny, zarzucone aktem oskarżenia (art. 331 k. p. k.), tembardziej, że przepis art. 473 k. p. k. nie mówi o „odpowiedniem” stosowaniu przepisów, dotyczących I-ej inst. (11. III. 30, II. 4. k. 67/30).

Art. 475 K. P. K.

Obraza art. 475 K. P. K. nie zachodzi, jeśli świadkowie, wezwani przez sąd odwoławczy na wniosek złożony w apelacji, na rozprawę odwoławczą nie stawili się, a oskarżony odroczenia rozprawy z tego powodu, ani też uzupełnienia przewodu sądowego nie żądał, tem samem milcząco zrzekając się zaoferowanych przez niego uprzednio dowodów. (13. V. 30, II. 4. k. 194/30).

Art. 478 K. P. K.

Zgodnie z ustalonym już orzecznictwem sądu najwyższego wniosek dowodowy może być odrzucony, gdy już w momencie jego zgłoszenia widoczna jest jego zupełna bezwartościowość. Choć orzecznictwo to tyczyło się niemieckiej k. p. k., jednakże może ono i winno znaleźć zastosowanie i w postępowaniu według k. p. k., gdyż ta ostatnia ustawa nie zawiera żadnego przepisu, któryby karnej judykaturze przeciwstawiał się i ją wykluczał. (10. VI. 30, II. 4. k. 249/30).

Art. 484 lit. a K. P. K.

Reformatio in pejus zachodzi również wówczas, gdy w razie niemożności ściągnięcia grzywny spotkać miałyby oskarżonego surowsza kara pozbawienia wolności, aniżeli orzeczona wyrokiem I-j instancji, jeżeli ów wyrok zaskarżono jedynie na korzyść oskarżonego. (21. V. 30, II. 4. k. 801/30).

Art. 488 K. P. K.

Mylne oznaczenie środka prawnego nie może być poczytane na niekorzyść oskarżonego. (15. II. 30, II. 4. k. 52/30).

Art. 489 § 1 K. P. K.

1. Wywód kasacji może być wprawdzie podpisany przez adwokata, przepis ten jednak nie odnosi się do oskarżyciela publicznego, który nie może podać wywodu kasacji z podpisem adwokata, wywód zatem kasacji urzędu administracyjnego np. Głównego Urzędu Miar, podpisany przez adwokata musi być zatem pozostawiony bez rozpoznania z tem, że wobec zapowiedzenia kasacji przez tenże urząd, jako oskarżyciela publicznego, wyrok należy doręczyć Prokuratorowi, jako jedynie uprawnionemu do złożenia wywodu kasacji. (17. VI. 30, II. 4. 268/30).

2. Jedynie wywód kasacji, nie zaś jej zapowiedzenie, musi być podpisany przez adwokata. (20. V. 30, II. 4. k. 223/30).

Art. 491 K. P. K.

1. Zarządzenie prezesa o pozostawienie kasacji bez biegu i zarządaniu od strony wniesienia kaucji jest błędne, gdyż nietylko prezes lecz i sąd nie jest uprawniony do przedłużenia terminów zawitych. (28. III. 30, II. 4. k. 120/30).

2. O ile do wspólnie założonej przez kilku oskarżonych kasacji dołączono kaucję w kwocie 100 zł, a nie wymieniono, który z oskarżonych złożył kaucję, to niedopuszczalne jest badanie, kto z oskarżonych kaucję tę złożył, w ten sposób bowiem już po upływie terminu kasacyjnego otwartoby stronom drogę do dysponowania, czyją kasacje należałoby uznać za prawidłowo założoną. (7. I. 30, II. 4. k. 774/29).

3. Postanowienie sądu o zwolnieniu wnoszącego kasację od kaucji musi zapaść w takim czasie, żeby odpis tego postanowienia mógł być dołączony do wywodu kasacji, bądź też w razie postanowienia odmownego wnoszący kasację mógł złożyć na czas kaucję, a to wobec tego, że termin do wywodu kasacji i złożenia kaucji jest zawity. (20. V. 30, II. 4. k. 228/30).

4. Nie samo złożenie podania w terminie zawitym o przyznanie prawa ubogich, lecz uzyskanie w tym terminie postanowienia sądu przyznającego to prawo, zwalnia stronę od obowiązku uiszczenia kaucji kasacyjnej. (15. II. 30, II. 4. k. 55/30).

Art. 492 K. P. K.

Zarządzenie o przyznaniu prawa ubogich, wydane przez przewodniczącego, a nie przez sąd, jest pozbawione mocy prawnej. (20. V. 30, II. 4. k. 218/30).

Art. 495 K. P. K.

1. Uchybienia sądu I-szej inst., naprawione w postępowaniu odwoławczym, nie mogą stanowić podstawy do kasacji. (25. III. 30, II. 4. k. 88/30).

2. Powołanie się ogólnikowe na zarzuty formalne, podniesione w skardze apelacyjnej, bez dokładnego ich sprecyzowania w skardze kasacyjnej, nie może być uznane za poprawne i zadość czyniące przepisom art. 495 k. p. k. (25. III. 30, II. 4. k. 88/30).

Art. 497 K. P. K.

Gdy kasacja nie zarzuca, by w rozpatrywaniu sprawy brało istotnie udział tylko dwóch sędziów, lecz, że protokół rozprawy nie stwierdza, by brał udział także trzeci sędzia, to zarzut nie wpisania do protokołu sędziego trzeciego jest to tylko nagana protokołu, nie mogąca spowodować uchylecia wyroku. (20. V. 30. II. 4. k. 216/30).

Art. 499 lit. a K. P. K.

Przepis art. 499 lit. a k. p. k. dotyczy wypadków, gdy w czynie oskarżonego niema wogóle cech przestępstwa, nie zaś, gdy zastosowano jedynie mylną kwalifikację; również przepis art. 501 k. p. k. nie może mieć zastosowania, skoro wobec ustaleń sądu niema pewności, czy zachodzi mylna kwalifikacja. (30. IV. 30, II. 4. k. 148/30).

Art. 501 K. P. K.

Sąd Najwyższy z urzędu jest uprawniony i obowiązany poprawić błędną kwalifikację czynu, chociażby kasacja zarzutu w tym kierunku nie podnosiła. (11. III. 30, II. 4. k. 73/30).

Art. 506 K. P. K.

Oskarżyciel prywatny, który wprawdzie w pismach skierowanych do sądu prosił o zbadanie szeregu świadków w instancji apelacyjnej, ale jednak wniosków dowodowych na rozprawie nie po-

nowił i nie podtrzymywał oraz uzupełnienia postępowania dowodowego nie żądał, nie może skutecznie podnosić zarzutu z powodu nieprzeprowadzenia tych dowodów. (30. IV. 30, II. 4. k. 164/30).

Art. 515 K. P. K.

Przepis art. 515 k. p. k. w drodze wykładu logicznej tak rozumieć można i należy, że jeśli po uchyleniu pewnych w ustawie nieuzasadnionych i zbędnych orzeczeń, bezprzedmiotowe jest przekazywanie sprawy sądowi merytorycznemu do ponownego rozpoznania, to przekazania takiego zaniechać należy; w tym względzie przykład praktyki francuskiej (*cassation sans renvoi*), da się w zupełności zastosować także do art. 515 k. p. k., jeżeli się przyjmie że ustawodawca nie mógł mieć na myśli przekazania w wypadkach, gdy to jest zbędne i gdy sąd kasacyjny bez jakiegokolwiek oceniając sprawę pod względem merytorycznym, ograniczyć się może tylko do uchylenia pewnej z ustawą niezgodnej części wyroku. (21. V. 30, II. 4. k. 86/30).

Stefan Bleszyński,
Wiceprokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR ROSYJSKI)

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 756. Dziecko naturalne, nawet uznane przez ojca albo matkę, nie jest uprawnione do korzystania z prawa zastępstwa po nich, t. j. do dziedziczenia przez ich głowę po krewnym ojca albo matki, w razie, gdy ci zmarli przed swoim spadkodawcą. Zasada powyższa wynika z postanowień art. 756 kc., według którego dzieci naturalne nie są dziedzicami wogóle po ojcu lub matce, lecz otrzymują tylko pewną część majątku po ojcu lub matce, i nie posiadają żadnego prawa dziedziczenia po krewnych ojca lub matki. Zasada ta jest zgodna także z istotą prawa zastępstwa, z' którego mogą korzystać tylko ci dziedzice, którzy mogliby być dziedzicami własnym prawem. (7. II. 1930 r., I. C. 1665/29).

Art. 1291. Jednym z koniecznych warunków potrącenia dwóch wzajemnych należności jest, zgodnie z art. 1291 kc., ich likwidalność, polegająca na tem, że długi są niesporne oraz oznaczone co do ilości (*cum certum est an et quantum debeatur*). Dług jest sporny, czyli ma podstawę prawną, twierdzenie natomiast, wbrew wszelkiej oczywistości, że się nie jest dłużnikiem, nie może być przeszkodą do potrącenia. Niema więc miejsca potrącenie z art.

1290 kc. w przypadku, gdy poznany zasłania się długiem, co do którego toczy się spór w sądzie, i roszczenie o który, chociaż nieprawomocnie, zostało oddalone przez sąd I-ej instancji. (17. IV. 16. V. 1930 r., I. C. 298/30).

Art. 2244. W myśl art. 2244 kc. w związku z art. 256 i 275 upc. przerwanie przedawnienia następuje nie w dacie doręczenia pozwu stronie pozwanej, lecz w chwili wniesienia do sądu skargi powodowej, gdyż ten moment stanowi podstawę zawiązania stosunku procesowego między stronami. (26. III. 1930 r., I. C. 1940/29).

Ustawa cywilna ziem wschodnich (X t. cz. I zw. pr.).

Art. 172. Obowiązek zwrotu ze strony męża sumy, wyłożonej przed wytoczeniem powództwa o alimenty przez żonę, oddzielnie zamieszkującą, na utrzymanie własne i dzieci, może powstać jedynie wówczas, gdy wydatek ten uczyniony został przez nią nie z własnych funduszków, lecz z funduszków zapożyczonych, które musiała następnie zwrócić. (8. IV. 1930 r., I. C. 77/30).

Art. 533 i 580. Przy współposiadaniu nieruchomości niepodzielonej, gdy przedmiot posiadania każdego ze współposiadaczy stanowi nie część nieruchomości, indywidualnie oznaczoną, lecz część idealną, nabycie części nieruchomości z mocy przedawnienia we wzajemnym stosunku współposiadaczy nie może mieć miejsca, gdyż granice części idealnej nie dadzą się określić w przestrzeni, a zatem zachodzi niemożność ustalenia, gdzie się rozpoczyna i gdzie się kończy stan posiadania każdego ze współposiadaczy. (8. I. 1930 r., I. C. 1284/29).

Art. 1528—1530. Obowiązujące znaczenie umów, jako źródła praw i zobowiązań, nie tylko ograniczone jest do stron, uczestniczących w umowie, lecz nadto umowy te, o ile godzą świadomie w prawa, względnie interesy, trzeciego, w stosunku do niego, jako zawarte w złej wierze, nie korzystają wogóle z obrony prawnej. (19. II. 1930 r., I. C. 1765/29).

Art. 2126. Nie każde połączenie się dwóch lub więcej osób dla wspólnej działalności celem osiągnięcia wspólnych korzyści stanowi spółkę w rozumieniu ustawy cywilnej, lecz za spółkę uważa się taki tylko zespół osób, wspólnością celu złączonych, które działają pod jedną wspólną nazwą (firmą). (12. III. 1930 r., I. C. 1906/29).

Ustawa hipoteczna 1818 r.

Art. 12 i 13. Nie można obciążyć hipoteką sądową na rzecz osobistego wierzyciela spadkobiercy praw tegoż do własności ma-

jątku nieruchomości, przypadłych mu w drodze spadku, jeżeli spadkobierca przedtem w toku postępowania spadkowego sprzedał osobie trzeciej te prawa, a wierzyciel zgłosił się z hipoteką sądową później, chociażby przed zamknięciem postępowania spadkowego. (7. II. 1930 r., I. C. 1574/29).

Art. 21. Zwierzchność hipoteczna powołana jest do badania pod względem formalnym przedstawianych przez stronę tytułów z punktu widzenia przepisów art. 20 uh., a w szczególności do stwierdzenia, czy dany tytuł może stanowić podstawę do wciągnięcia wpisu do wykazu hipotecznego. W tym zakresie decyzja zwierzchności hipotecznej zyskuje prawomocność i nie ulega wzruszeniu w drodze procesu między stronami, natomiast orzeczenie zwierzchności hipotecznej (poza niektórymi przypadkami, jak przewidziany w ust. 1 art. 25 uh) nie ma wpływu na materialno-prawny stosunek stron, uczestniczących w czynności, rozpoznanej przez zwierzchność hipoteczną. Wynika to z treści ust. 2 art. 21 uh., według którego zatwierdzenie czynności w trybie hipotecznym nie nadaje aktowi większej mocy między stronami, które go zawarły. Tę samą zasadę stosuje się do decyzji, odmawiającej zatwierdzenia czynności, odmowa bowiem tamuje stronie, która przez daną czynność zamierzała nabyć prawo rzeczowe na dobrach nieruchomości, możliwość poszukiwania skutków tej czynności tylko od trzeciego nabywcy tychże dóbr, działającego w dobrej wierze w zaufaniu do ksiąg hipotecznych, lecz nie narusza istotnych stosunków, zachodzących między kontrahentami aktu. (2. V. 1930 r., I. C. 46/30).

Ustawa o spółdzielniach z 29. X. 1920 r. (Dz. U. 111 poz. 733).

Art. 50. Uchwała walnego zgromadzenia spółdzielni przejmowanej (art. 2 ustawy z 7. IV. 1922 r. o łączeniu się spółdzielni, D. U. 33 poz. 265), dotycząca podniesienia wysokości udziałów oraz podwyższenia odpowiedzialności członków do normy, ustanowionej w statucie spółdzielni przejmującej, zapadła jednocześnie z uchwałą o połączeniu tych spółdzielni, w razie niezaskarżenia w terminie sześciotygodniowym od daty walnego zgromadzenia, staje się prawomocna i zyskuje moc wiążącą również w stosunku do tych członków spółdzielni, którzy nie zostali zawiadomieni stosownie do wymogów statutu spółdzielni o zwołaniu owego walnego zgromadzenia i nie byli na niem obecni, o ile uchybienia przy zwołaniu walnego zgromadzenia nie były tak doniosłe, że wykluczały poczytanie w ostatecznym wyniku zgromadzenia za należyście zwołane. Skoro bowiem z mocy ust. 2 art. 49 ust. o spółdz. walne zgromadzenie spółdzielni zdolne są do uchwał jedynie o tyle

o ile zostały należycie zwołane, bezskuteczność prawna uchwały walnego zgromadzenia musi zachodzić, gdy przy samem zwołaniu zgromadzenia dopuszczono się uchybień tak doniosłych, że w samym układzie stawiennictwa i głosów mogło ono dać zniekształcony merytorycznie wyraz woli ogółu członków spółdzielni, wobec czego w ostatecznym wyniku zgromadzenie nie mogło być uważane za należycie zwołane. Stwierdzenia braku mocy prawnej takiej uchwały może wówczas skutecznie domagać się w drodze sądowej każdy członek spółdzielni, który nie był należycie wezwany, nawet po upływie sześciu tygodni. (O. skł. powiększ. 24. IV. — 10. V. 1930 r., I. C. 1666/29).

Rozporządzenie o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych z 14. V. 1924 r.

§ 3 ust. 1. Dłużnik osobisty wierzytelności markowej, zabezpieczonej hipotecznie na nieruchomości, który sprzedał tę nieruchomość i włożył na nabywcę obowiązek uiszczenia rzeczzonej wierzytelności, lecz następnie na skutek egzekucji zmuszony był wierzytelność zapłacić z własnych funduszków i zapłacił ją w markach pol., ma regres do nabywcy. W tym wypadku przerachowanie roszczenia przeciwko nabywcy winno nastąpić według daty uiszczenia wierzytelności, a nie według daty aktu sprzedaży. (14. III. 1930 r., I. C. 1760/29).

§ 11. Użycie pożyczki na remont, chociażby tylko konserwacyjny, daje podstawę do podwyższenia miary przerachowania, gdyż w tym przypadku równowartość pożyczonej sumy została zachowana w majątku dłużnika. (7. III. 1930 r., I. C. 1211/29).

§ 29 ust. 1 lit. a. Przy określeniu zmiany wartości nieruchomości, za którą niedopłacona została część szacunku, będąca przedmiotem przerachowania, należy brać pod uwagę obecną wartość handlową tej nieruchomości, nie zaś wartość jej techniczną, która nie może być miarodajna dla oceny, co ma dłużnik w swym majątku i w jakim stopniu majątek ten wytrzyma waloryzację. (26. III. 1930 r., I. C. 2047/29).

§ 40. Okoliczność, że dłużnik był zmuszony do uiszczenia długu, pod groźbą egzekucji, w walucie markowej, nie wyklucza zastosowania norm, wyrażonych w § 40 rozporządzenia waloryzacyjnego, albowiem przepis powyższy nie zawiera pod tym względem zastrzeżeń, z których można byłoby wnosić, iż zdeponowanie długu na skutek egzekucji, gdy wierzyciel odmówił przyjęcia z powodu nikłej w związku ze spadkiem waluty wartości zaofiarowanej sumy, jest równoznaczne z zapłatą przyjętą. (20. II. 1930 r., I. G. 1475/29).

Prawo wekslowe 1924 r.

Art. 16. Nie są wyłączone przeciwko wekslowi zarzuty, wynikające ze stosunków niewyrażonych w wekslu, jeżeli spór toczy się między bezpośrednimi kontrahentami wekslowymi, co z mocy art. 724 kc. dotyczy także spadkobierców kontrahenta. (30. V. 1930 r., I. C. 374/30).

Art. 94—98. Postępowanie amortyzacyjne odbywa się w trybie kotradyktoryjnym z wezwaniem dłużników wekslowych, którzy w tem postępowaniu mają możliwość zaprzeczenia osobie, żądającej umorzenia, prawa do zgłoszenia tego żądania; stąd płynie wniosek, iż wydanie decyzji umarzającej w stosunku do uczestników postępowania stanowi dowód, że ten kto uzyskał pomienioną decyzję, był prawnym posiadaczem zaginionego wekslu. (2. IV. 1930 r., I. C. 1623/29).

Ustawa o ochronie lokatorów z 11. IV. 1924 r.

Art. 10. Zastrzeżenie umowy, zawartej na podstawie art. 3 ust. o ochr. lok., iż remont nie obowiązuje właściciela, nie podpada pod działanie art. 10 tejże ustawy. Skarga kasacyjna miesza zwolnienie właściciela od obowiązku dokonywania remontu z obciążeniem lokatora takim obowiązkiem, co nie jest równoznaczne, lokator bowiem może nie mieć wcale potrzeby remontowania najętego lokalu, szczególnie, gdy, jak w danym przypadku, wynajmuje lokal na jeden rok; pozatem z remontu, dokonanego przez samego lokatora według jego potrzeb, odnosi korzyści przede wszystkim sam lokator; tymczasem art. 10 ustawy o ochr. lok. przewiduje świadczenia ze strony lokatora na rzecz właściciela nie za korzystanie, lecz za samo wynajęcie lub odstąpienie lokalu. (17. IV. — 16. V. 1930 r., I. C. 298/30).

Art. 11 ust. 2 lit. a. Ważna przyczyna wypowiedzenia nie zachodzi, jeżeli lokator zalega z dwiema ratami komornego dlatego tylko, że w dacie płatności drugiej raty nie uiścił obu rat, lecz zaoferował jedną, a wypuszczający w najem odmówił przyjęcia tej jednej raty. (10. VI. 1930 r., I. C. 1953/29).

Prawo prywatne Międzydzielnicowe.

Art. 9. Okoliczność, iż spory, mogące wyniknąć z umowy, strony poddały danemu sądowi okręgowemu, nie przesądza bynajmniej kwestji, jakie prawo materialne reguluje stosunek stron, które mają zamieszkanie na obszarach innego okręgu sądowego, gdzie też umowa była zawarta. Skoro jednak podczas całego przewodu

sądowego strony nie podnosiły, by do przypadku miały zastosowanie przepisy miejsca zawarcia umowy i zamieszkania stron, należy uznać, iż milcząco wyraziły zgodę na poddanie się przepisom prawa materialnego, obowiązującego w okręgu, gdzie według umowy mają być wytaczane powództwa, wynikające z teje umowy. (15. I. 1930 r., I. C. 1171/29).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 186 ust. 2. W przypadku, gdy zachodzi potrzeba zastosowania ust. 2 art. 186 upc. w sporze o roszczenie pieniężne, za podstawę oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia należy przyjąć sporną sumę kapitału bez doliczenia odsetek od dnia wytoczenia powództwa, z dodaniem natomiast procentów za czas do tego dnia. (2. IV. 1930 r., I. C. 2112/29).

Art. 373. Współpozwany, przeciwko któremu zapadł wyrok pierwszej instancji i który poprzestał na tym wyroku i nie zaskarżył, go, może być powołany w charakterze świadka w 2-iej instancji do której sprawa została przeniesiona na skutek apelacji innego współpozwanego, o ile nie zachodzi przypadek, przewidziany w art. 154 upc, to jest o ile skarga apelacyjna nie ma wpływu na stosunki prawne z powodem współpozwanego, który skargi nie założył i ma być wezwany na świadka. (10. VI. 1930 r., I. C. 437/30).

Art. 663. Dopuszczenie interwencji ubocznej w postępowaniu incydentalnem nie sprzeciwia się prawu, byleby tylko zachodziły odpowiednie warunki faktyczne, a w szczególności by interwenjent łączył się ze stroną i nie zgłaszał żądań samoistnych, lub nie zmierzał do zastąpienia strony, które nie dałoby się pogodzić ze stosunkiem prawnym, wiążącym go ze stroną, czyli, by nie zmierzał do objęcia w procesie roli, do której nie jest powołany ani uprawniony; nadto dla dopuszczenia interwencji niezbędna jest identyczność podstaw, na których oparte są żądania strony i interwenjenta. Niema więc miejsca dla interwencji ubocznej, gdy trzeci opiera swoje żądania na prawach swoich, istniejących niezależnie od praw strony. (7. III. 1930 r., I. C. 1798/29).

Art. 1364 i 1366. Zawarty przed sądem grodzkim przez opiekuna osoby nieletniej układ pojednawczy, niezatwierdzony przez sąd okręgowy, a dotyczący majątku nieruchomego, nie stanowi podstawy do umorzenia postępowania. Powołanie się w tym przypadku na art. 1364 upc. nie ma decydującego znaczenia, gdyż z przepisu tego nie wynika, iżby nie mogła być kwestjonowana moc układu pojednawczego sądowego, zawartego z obrazą postanowień prawa, mających na celu ochronę majątku małoletnich.

Układu takiego sąd nie powinien był przyjąć, a gdy to uczynił, opiekun małoletniego miał prawo bądź w przewidzianym w ustawie terminie na zaskarżenie zwrócić się do 2-ej instancji o uchylenie umarzającej postępowanie decyzji sądu grodzkiego, jako niezgodnej z prawem, bądź wystąpić z powództwem o unieważnienie układu pojednawczego (14. III. 1930 r., I. C. 1841/29).

Art. 1155 i 1571. Ustawa zabrania wydzielania i sprzedaży w drodze, przymusowej licytacji części nieruchomości hipotekowanych, natomiast żaden przepis prawa nie daje podstawy do mniemania, by prawodawca uważał za bezwzględnie niedopuszczalne łączne sprzedanie kilku nieruchomości hipotekowanych lub niehipotekowanych. Jeżeli przeto zachodzi między kilku nieruchomościami łączność gospodarcza, połączenie ich do sprzedaży licytacyjnej nie jest w zasadzie sprzeczne z przepisami egzekucyjnymi. Niedopuszczalność połączenia może zachodzić tylko wówczas, gdy są istotne ku temu przeszkody, jak naprz., trudności przy ustaleniu kolejności zaspokojenia długów, obciążających poszczególne nieruchomości, z ceny, osiągniętej łącznie za wszystkie nieruchomości. (7. III. 1930 r., I. C. 1798/29).

Art. 1180 p. 1. Okoliczność, że prawo własności majątku nieruchomego, mającego założoną księgę hipoteczną, zapisane jest na imię dłużnika, przeciwko któremu prowadzona jest egzekucja, przez zastrzeżenie, a nie czystym wpisem, nie tamuje sama przez się możliwości egzekwowania długu z tej nieruchomości, fakt bowiem, że wpis własności został zawieszony, nie stanowi bezwzględnego dowodu, ma jedynie to znaczenie, że prawo własności dłużnika nie korzysta z rękojmi wiary publicznej i podlega zarzutom ze strony tych, którzy mieliby lepsze prawa. Na straży tych lepszych praw stoi również p. 1 art. 1180 upc., który zezwala na unieważnienie licytacji, gdy się okaże, iż nieruchomość nie należała do dłużnika. (7. III. 1930 r., I. C. 1798/29).

Przepisy przechodnie do ust. post. cyw.

Art. 7. Aczkolwiek z mocy art. 7 przep. przech. do upc. „niezależnie od sporów, wymienionych w art. 1 upc., zakres jurysdykcji sądowej rozciąga się na spory o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego”, przytem nie wskazano tam, iż stosunek ten musi być natury prywatno-prawnej, jednak przepis ten nie może być rozumiany w tym sensie, jakoby kompetencja sądów rozszerzona była również na stosunki publiczno-prawne, gdyż przeczy temu okoliczność, że pomieniony art. 7 stoi w nierozzerwalnym związku z całą strukturą procesu cywilnego, a w szczególności

z art. 1 upc. i rozszerza treść tego przepisu jedynie w tem znaczeniu, że sąd może orzec nie tylko w sporze o przywrócenie naruszonego już prawa podmiotowego, lecz także i wówczas, gdy prawo to jest zagrożone wskutek jego nieustalenia, w każdym jednak razie prawo to musi należeć do kategorii praw prywatnych. (10. VI. 1930 r., I. C. 1991/29).

Przepisy tymcz. o koszt. sąd. 1917 r.

Art. 31. W przypadku, gdy powództwo, wytoczone w markach pol., zostało uwzględnione całkowicie, okoliczność, iż przerachowanie należności markowej, dokonane dopiero w 2-ej instancji, nie dosięgało miary stuprocentowej, nie powinno mieć wpływu na obowiązek zwrotu kosztów, obciążający stronę pozwaną, i nie daje tej stronie prawa żądania wynagrodzenia za prowadzenie sprawy od różnicy między sumą przerachowaną, przez powoda zaprojektowaną, a sumą przez sąd przyznaną, gdyż kwestja przerachowania, jako wynikła dopiero w 2-ej instancji, ma charakter incydentu i nie jest objęta istotą sporu, wszczętego w skardze powodowej. (26. III. 1930 r., I. C. 1927/29).

Wacław Miszewski
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR AUSTRJACKI)

Kodeks cywilny.

§§ 156, 157 i 163. Ustalenie ślubności lub nieślubności rodu należy w wypadkach wniesienia sprzeciwu przewidzianego w § 156 kod. cyw. do drogi sporu. Aż do rozstrzygnięcia tego sporu skarga o nieślubne ojcostwo nie może być wniesiona. (O. z 10. XII. 1929 Rw. 2609/29).

§§ 287, 477, 1452 i 1455. Uprawnienia należące do istoty używania gminnej drogi publicznej nie opierają się na tytule prywatno-prawnym. W razie przejścia tej drogi na własność prywatną, czasu używania jej w charakterze drogi publicznej nie można wliczać do terminu zasiedzenia uzasadniającego nabycie służebności prawa przejazdu przez tenże grunt. (O. z 18. XII. 1929 Rw. 88/29).

§§ 869, 937 i 1267. Zrzeczenie się prawa zaskarżenia umowy z powodu błędu jest prawnie bezskuteczne. Przepis § 871 kod. cyw. ma zastosowanie także do kontraktów losowych. (O. z 12. XI. 1929 Rw. 847/29).

§§ 1096, 1098, 1110, 1295 ust. 2. Właściciel domu nie może bez uzasadnionej podstawy zabronić lokatorowi zaprowadzenia

urządzeń nowoczesnych, zapewniających wygodę lub podnoszących użyteczność mieszkania, w szczególności zabronić zaprowadzenia instalacji gazowej lub ustawienia anteny radiowej na dachu. (O. z 24. IX. 1929 Rw. 790/29).

§§ 1151 i następane o umowie pracy. 1. Zawieszenie w czynnościach służbowych w stosunkach prywatno-prawnych należy uważać jako tymczasowe zwolnienie od pracy aż do dalszego zarządzenia. Zawieszony w pracy jest zatem uprawniony domagać się zapłaty umówionego wynagrodzenia do czasu rozwiązania z nim umowy służbowej. (O. z 12. XI. 1929 Rw. 801/29).

2. Do istoty pojęcia pomocnika handlowego w rozumieniu ustawy z 16 stycznia 1910 Dz. U. P. Nr. 20 o pomocnikach handlowych, nie wystarcza, że dany pomocnik jest zajęty u kupca, lecz ponadto potrzeba, by był zajęty w przedsiębiorstwie handlowem tegoż kupca. (O. z 10. XII. 1929 Rw. 274/29).

3. Godziny dłuższe pracy dozwolone w myśl § 2 rozp. Min. Pracy i Opieki Społecznej z dnia 26 stycznia 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 18. poz. 148) nie podpadają pod przepis art. 16 ustawy z dn. 18 grudnia 1919 (Dz. U. R. P. z 1320. Nr. 2. poz. 7) o godzinach nadliczbowych. (O. z 29. I. 1930 Rw. 1927/29).

4. Umowa zbiorowa, przewidziana w art. 41 rozp. Prez. Rzplitej z 16 marca 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324) o umowie o pracę robotników nie jest bezwzględnie obowiązująca; — nie ma więc zastosowania, jeżeli ją strony wyraźnie wykluczyły. (O. z 19. II. 1930 Rw. 1816/29).

Ochrona lokatorów.

Art. 2 ustęp 2. Upływ w toku sporu czasokresu przewidzianego w art. 2 ustęp 2 ustawy o ochronie lokatorów nie sanuje wypowiedzenia uczynionego wbrew powołanemu przepisowi. (O. z 5. XI. 1929 Rw. 104/29).

Przerachowanie.

§ 17 p. 4. Przerachowanie wierzytelności i długów wspólnej kasy sierocej dokonywują bez udziału stron Urząd Skarbowy, Naczelnik sądu i Sąd apelacyjny (§ 12 rozp. Min. Skarbu i Sprawiedliwości z 2 września 1925 Dz. U. R. P., poz. 652). Dłużnikowi Kasy sierocej nie służą środki prawne w tem postępowaniu. Jedynie w drodze zwykłego sporu może on dochodzić urzeczywistnienia swych roszczeń. (O. z 8. I. 1930 R. 993/29).

§ 29 lit. c i § 40. Choćż żona w czasie spadku waluty obiegowej przyjmowała bez zastrzeżeń raty tymczasowego utrzymania, przyznane jej na podstawie § 117 kod. cyw., nie stoi to na przeszkodzie jej żądaniu o przerachowaniu rat, orzeczonych na podsta-

wie § 1264 kod. cyw. wynikiem separacyjnym i dochodzenia tych ostatnich po potrąceniu wartości rat tymczasowego utrzymania według § 2 rozporządzenia o przerachowaniu. (O. z 10. XII. 1929 R. 1693/29).

§ 47 *ustęp 2.* Sprawa przedawnienia odsetek jest dla przerachowania dokonywanego w trybie postępowania niespornego tylko wtedy istotną, gdy odsetki mają być dodane do przerachowywanego kapitału (np. § 5 ust. 3, § 37 lit. a); poza temi wypadkami uchwała o przerachowaniu, wydana w tem postępowaniu jest bez wpływu na treść tytułu egzekucyjnego, tyczącą się stopy odsetek i początku ich biegu. (O. z 23. XII. 1929 R. 869/29).

§ 47 *ustęp 5.* Uchwała o przerachowaniu wydana w postępowaniu niespornem, stanowi tytuł egzekucyjny tylko o tyle, o ile sąd w tem postępowaniu zajął się wierzytelnością przerachowywaną, t. j. co do stopy przerachowania i ulg w spłacie; nie stanowi natomiast tytułu egzekucyjnego, co do istnienia wierzytelności. Zobowiązany może zaskarżać dozwoleństwo egzekucji w myśl zasad ordynacji egzekucyjnej. (O. z 23. XII. 1929 R. 771/29).

Postępowanie sądowe.

§ 1 *nor. jur.* Sprawy o roszczenia odszkodowawcze członków Kasy Chorych do Zarządu Kasy z powodu odmowy świadczeń rozstrzyga w myśl § 83 II lit. a ustawy z 19 maja 1920 (Dz. U.R. P. poz. 272) o obowiązkiem ubezpieczeniu na wypadek choroby Komisja Rozjemcza a nie Sąd. (O. z 30. XII. 1929 R. 797/29).

§ 193 *ustęp 3, § 477 L. 4 i 7 pc.* Przeprowadzenie dowodu poza rozprawą może uzasadnić zarzut wadliwości przeprowadzenia dowodowego, ale nie jest równoznaczne z odjęciem możności rozprawiania się przed sądem, ani z wyłączeniem jawności. (O. z 17. XII. 1929 R. 1144/29).

§ 448 *pc.* Do sporów z weksli, należących ze względu na wartość przedmiotu sporu do właściwości sądów powiatowych stosuje się także jako szczególna norma postępowania przed temi sądami przepis § 448 *pc.*, według którego przy wartości przedmiotu sporu do stu złotych mają do procesu zastosowanie przepisy §§ 449 do 453 *pc.* Spory wekslowe przy tej wartości przedmiotu sporu są zatem sprawami drobiazgowemi. Dopuszczalność środków prawnych od zapadłych, w takich sporach orzeczeń i wyników ocenić należy według przepisów §§ 501 i 517 *pc.* (O. z 7. V. 1930 R. 271/30).

§§ 501 i 600 *pc.* Przepis § 501 *pc.*, ograniczający dopuszczalność środka prawnego odwołania w sprawach drobiazgowych, należy stosować w sprawach syndykackich. (O. z 14. V. 1930 Bc 3/29 w składzie siedmiu sędziów).

§ 502 *zdanie ostatnie pc.* Dla dopuszczalności środka prawnego rekursu rewizyjnego przepis § 502, zdanie ostatnie pc. jest bez znaczenia, gdyż przepis ten odnosi się jedynie do rewizji. (O. z 8. I. 1930 R. 962/29).

§ 506 *L. 2 pc.* Wniosek rewizyjny o zmianę musi wyraźnie określić rozciągłość żądanej zmiany; przy roszczeniach pieniężnych za takie wyraźne określenie może być przyjęte tylko wymienienie kwoty pieniężnej. (O. z 23. XII. 1929 R. 1804/29).

§ 513 *pc.* W myśl § 483 ustęp 3 pc, obowiązującego według § 513 pc. także w przewodzie rewizyjnym, zmiana skargi — nawet za zgodą przeciwnika — nie jest w postępowaniu rewizyjnym dopuszczalna. (O. z 23. XII. 1929 R. 1808/29).

§ 595 *L. 3 pc.* Zawiadomienie sędziego polubownego o nominacji w sposób niezgodny pod względem formy z zapisem na sąd polubowny, nie jest naruszeniem postanowienia umownego w obsadzeniu sądu polubownego, jeżeli nie miało wpływu na przewod sprawy. (O. z 20. XI. 1929 R. 1145/29).

§ 1 *L. 5 ord. egz.* Skutków prawnych ugody sądowej nie można oceniać według przepisów § 918 kod. cyw., odnoszącego się do umów nieustalonych jeszcze w tytule egzekucyjnym. (O. z 30. XII. 1929 R. 1729/29).

§ 1 *L. 16 ord. egz.* Dla potwierdzenia prawomocności i wykonalności orzeczenia sądu polubownego wymagany jest podpis wszystkich sędziów polubownych (§ 577 pc.). Wierzyciel popierający winien dołączyć do wniosku o dozwole nie egzekucji zapis na sąd polubowny celem wykazania, że sędziowie polubowni byli upoważnieni do wydania wyroku (§ 54 ustęp 2, zd. ostatnie ord. egz. i § 594 ustęp 2 pc.) (O. z 23. XII. 1929 R. 948/29).

§ 11 *ord. egz.* Wyciąg z austriackiego rejestru handlowego może służyć za podstawę dozwole nie egzekucji według zasad § 11 ord. egz. Na podstawie tytułu egzekucyjnego, uzyskanego przeciwko jawnej spółce handlowej na podstawie zobowiązania zaciągniętego przez likwidatorów, nie można dozwolić egzekucji przeciwko spółnikowi spółki. (O. z 22. III. 1930 R. 696/29 w składzie siedmiu sędziów).

§ 14 *ord. egz.* Przepis § 14 ord. egz. dozwala ograniczenia środków egzekucyjnych tylko w tym wypadku, jeżeli z samego wniosku egzekucyjnego widać, że już jeden albo kilka z zawioskowanych środków egzekucyjnych wystarcza do zaspokojenia wierzyciela. (O. z 30. XII. 1929 R. 918/29).

§ 37 *ord. egz.* Postanowienie art. 99 przepisów przewożowych (załącznik do rozp. Min. Kolei z 8 kwietnia 1925 Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 293), ograniczające ustępstwo praw z umowy o prise-

wóz do osób nadawcy i odbiorcy ma zastosowanie jedynie między osobami, roszczęciami sobie do kolei prawa z umowy o przewóz koleją, nie odnosi się zaś do stosunku tych osób między sobą a jej wierzycielami. Niedopuszczalna jest zatem egzekucja wierzyciela spedytora przez zajęcie roszczenia do kolei, powstałego z umowy o przewóz, zawartej między spedytorem o koleją, jeżeli roszczenie to w myśl art. 387 i 386 ustęp 2 kod. handl. należy uważać za wierzytelność tego ostatniego w stosunku między spedytorem a dającym mu zlecenie. (O. z 10. XII 1929 R. 2437/29).

§§ 37 i 44 ord. egz. O wstrzymaniu egzekucji administracyjnej rozstrzyga sąd tylko w wypadkach wytoczenia sporu opozycyjnego p. § 37 ord. egz.; poza tym wypadkiem wstrzymanie takiej egzekucji zależy od oceny władzy administracyjnej. (O. z 9. I. 1930 R. 974/29).

§ 78 ord. egz. Niedopuszczalność rekursów rewizyjnych w sprawach o roszczenia majątkowe, których wysokość nie przekracza kwoty oznaczonej w § 528 pc., odnosi się także do spraw egzekucyjnych. (O. z 8. I. 1930 R. 581/29).

§ 336 ord. egz. Odrębne postanowienia § 336 ord. egz. o bezpośrednim zaspokojeniu wydatków na czynsz z przychodów zarządu przymusowego praw dzierżawnych — mimo postanowienia § 334 ustęp 2 ord. egz. — wyklucza stosownie § 121 ustęp 1 ord. egz. co do tego wydatku. (O. z 27. XI. 1929 R. 882 i 883/29).

§ 352 ord. egz. W postępowaniu egzekucyjnym o podział nieruchomości przez sprzedaż mają z patentu niespornego zastosowanie jedynie przepisy §§ 272 do 280; do rekursów od uchwał drugiej instancji stosować należy w tem postępowaniu przepisy § 78 ord. egz. i § 525 pc., a nie § 16 pat. niesp. (O. z 15. I. 1930 R. 952/29).

§ 368 ord. egz. Dopuszczalność skargi z § 368 ord. egz. należy ocenić według zasad prawa materialnego, przepis bowiem § 368 ord. egz. jest przepisem wyłącznie kompetencyjnym. (O. z 12. XI. 1929 R. 644/29).

§ 14 ust. 2 pat. niesp. Zaskarżenie rozstrzygnięć sądu drugiej instancji w sprawie kosztów lub należności znawców jest niedopuszczalne bez względu na to, czy chodzi o samą zasadę przyznania kosztów lub należności czy o ich wysokość. (O. z 12. XI. 1929 R. 686/29).

§ 127 ustęp 1 pat. niesp. Ustanowienie sekwestru według § 127 ustęp 1 pat. niesp. znajduje uzasadnienie w samym fakcie wytoczenia sporu z § 125 pat. niesp.; dlatego przepisy o zarządzie rzeczy wspólnej (§§ 828, 833—838 kod. cyw.) nie mają tutaj zastosowania. (O. z 10. XII. 1929 R. 838/29).

Adwokatura.

§ 30 ordynacji adwokackiej z 6 lipca 1868 Nr. 96 Dz. P. P. — art. 256 i 82 lit. e prawa o ustroju sądów powszechnych oraz §§ 5 i 12 rozp. Min. W. R. i O. P. z 16 października 1920 poz. 140 Dz. rozp. Stopień doktora prawa, uzyskany według dawnych przepisów, bez złożenia egzaminów, uprawniających do stopnia magistra praw, nie wystarcza do wpisu na listę aplikantów adwokackich. (O. z 17. XII. 1929 R. 764/29).

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

§ 76 ustawy z 6 marca 1906 Nr. 58 Dz. PP. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawiązuje się między osobami, mającymi do siebie wzajemne zaufanie. Dlatego właśnie ustawa w § 76 przewiduje możliwość zastrzeżenia w kontrakcie spółki, że przeniesienie udziału ma być zawisłe od zgody spółki. (O. z 23. XII. 1929 R. 820 29).

§ 90. Likwidator spółki rozpoczyna swą działalność natychmiast z chwilą ustanowienia go a nie dopiero od chwili wpisu. (O. z 2. XII. 1929 R. 2771/29).

Spółdzielnie.

Ustawa z 29 października 1920 Dz. U. poz. 733.

Art. 14 i 16. Ponieważ oznaczenie wysokości udziału należy do statutu spółdzielni, przeto oznaczenie tej wysokości w deklaracji o przystąpieniu do spółdzielni jest dodatkiem zbędnym i nie ma znaczenia prawnego w razie późniejszego podwyższenia udziałów w drodze zmiany statutu. (O. z 12. XI. 1929 R. 1428/29).

Art. 93. W wypadkach ogłoszenia upadłości spółdzielni ustalenie wysokości dopłat należnych od członków spółdzielni, nie należy do drogi sporu, lecz nastąpić ma w toku przewodu upadłościowego, unormowanego przepisami art. 93 i nast. ustawy o spółdzielniach. (O. z 12. XI. 1929 R. 1428/29).

Prawo wekslowe.

Art. 8. Jeżeli pełnomocnik umieści na wekslu nazwisko mocodawcy, a nie umieści swego podpisu z dodatkiem, wskazującym na stosunek pełnomocnictwa, mocodawca nie staje się z wekslu zobowiązany. (O. z 17. XII. 1929 R. 2504/29).

Art. 17. Fakt przesłania weksła bankowi do inkasa rodzi w myśl § 1010 kod. cyw. stosunek pełnomocnictwa; winien zatem być oceniony według zasad wyrażonych w tym przepisie ustawy, a nie według przepisów § 1313 lit. a kod. cyw. (O. z 30. XII 1929

*Dr. Włodzimierz Dbałowski,
Sędzia Sądu Najwyższego*

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR PRUSKI)*Kodeks cywilny.*

§ 133. Celem wykładni w myśl przepisów §§ 133. 157 K. c. może być wyłącznie wyjaśnienie woli wyrażonej, a nie uzupełnienie tej woli przez zamierzenia, które mogły powstać w umyśle oświadczającego ale nie zostały przezeń na zewnątrz wyrażone. (4. 4. 30. 55/30).

§ 254. Wskakiwanie pasażera do pociągu będącego w ruchu jest tak wielką nieostrożnością, że żadne towarzyszące mu okoliczności nie mogą mu odjąć znamion czynu zawinionego. Okoliczność zaś, że pociąg stanął za daleko od właściwego peronu, że peron był nieoświetlony, a postój tak krótki, iż pasażer nie mógł na czas dojść do odpowiedniego wagonu, może jedynie usprawiedliwić przyjęcie współwiny przedsiębiorstwa kolejowego w nieszczęśliwym wypadku, któremu pasażer uległ przy wskakiwaniu do pociągu. (4. 4. 30. 48/30).

§ 270. Otwarcie akredytywy w banku dla pewnej należności zmierza w zasadzie do zabezpieczenia tej należności, a nie jest równoznaczna z jej zapłatą. (11. 4. 30. 71/30).

§ 459. Prawa żądania usunięcia wad, ustawa przy kupnie nie przewiduje. (9. 5. 30. 108/30).

§ 832. Bezprawność w tym przepisie jest pojęta w znaczeniu przedmiotowym i nie wymaga bynajmniej winy po stronie sprawcy. Bezprawności nie można też identyfikować z rozmyślnością. Uszkodzenie cielesne, zadane trzeciej osobie, jest zawsze czynnem bezprawnym, chyba że usprawiedliwiają je szczególne okoliczności, jak n. p. obrona konieczna. (11. 4. 30. 59/30).

§ 1144. Prawo właściciela gruntu, z przepisu tego wynikające, jest prawem bezwzględnem, o tyle, że wierzyciel nie może mu przeciwstawić prawa retencji z powodu swych roszczeń, na innych tytułach opartych. (2. 5. 30. 4/30).

*Ustawa wodna z dnia 19 września 1922**(Dz. U. poz. 936 22).*

§ 148. Dla skargi przewodniczącego spółki wodnej o odszkodowanie z powodu bezprawnego złożenia go z urzędu przed upływem czasu, na który został wybrany, droga sądowa jest niedopuszczalna. (9. 5. 30. 106/30).

Rozporządzenie o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych
(Dz. U. poz. 213/25).

§ 33. O istnieniu warunków wyższego przerachowania decyduje czas, w którym sąd dokonuje przerachowania, a nie czas wydania powyższego rozporządzenia. (2. 5. 30. 4/30).

§ 40. Zastrzeżenie, umieszczone przez wierzyciela dopiero w kwicie, wydanym w myśl § 1144 k. c. jest bezskuteczne, jeśli sporządzenie kwitu tego nie nastąpiło przy przyjęciu zapłaty, chociażby zresztą czas, oddzielający te akty, dał się usprawiedliwić koniecznością załatwienia formalności, z kwitem takim związanych, zwłaszcza gdy wierzycielem jest większa instytucja finansowa. (16. 5. 30. 105/30).

Rozporządzenie o Pocztowej Kasie Oszczędności
(Dz. U. poz. 545/24).

§ 13. Stosunek służbowy pracowników P. K. O., wyjąwszy prezesa i wiceprezesa, jest stosunkiem prywatno-prawnym. Spory, o roszczenia majątkowe, z stosunku tego wynikające, podlegają więc rozpoznaniu sądów powszechnych. (13. 12. 29. 289/29).

Ustawa o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.
(Dz. U. poz. 650/24).

Art. 36. Dla skargi o uznanie egzekucji za niedopuszczalną, opartej na twierdzeniu, że powód nie podlega obowiązkowi uiszczenia wkładek na rzecz funduszu bezrobocia, droga sądowa jest niedopuszczalną. (U. 3. 30. 30/30).

Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. poz. 93/28).

Art. 23. § 2. Okoliczność, że w: I. instancji sprawę rozpoznał i rozstrzygnął Sąd Okręgowy przez jednego sędziego, zamiast w składzie trzech sędziów, nie może rewizji uzasadnić, jeśli z tego powodu strona nie żaliła się w postępowaniu odwoławczem. (11. 4. 30. 68/30).

Ustawa o postępowaniu cywilnem.

§ 69. Wyrok Sądu Apelacyjnego, przyznający interwenjentowi ubocznemu stanowisko uczestnika sporu w znaczeniu § 61. u. p. c., jest wyrokiem pośrednim w myśl § 303 u. p. c. i podlega na zasadzie przepisów § 548 u. p. c. rozpoznaniu Sądowi rewizyjnego z okazji rewizji wytoczonej przeciw wyrokowi końcowemu. (25. 4. 30. 37/30).

§ 71. W przypadku, gdy o dopuszczalności interwencji ubocznej Sąd Okręgowy rozstrzygnął uchwałą, zamiast wyrokiem po-

średnim, a strona niezadowolona uchwałę tę zaskarżyła, równocześnie z wyrokiem końcowym, odwołaniem i Są Apelacyjny orzekł o tem wyroku, zawarte w tym wyroku orzeczenie co do interwencji ubocznej jest ostateczne i nie podlega rozpatrzeniu przez sąd rewizyjny. (28. 3. 30. 40/30).

§ 85. Poza wypadkami, przewidzianymi w §§ 141, 296, 619, 640. nast. u. p. c. w sprawach, w których obowiązuje przymus adwokacki, rola strony ogranicza się w procesie do prawa stawania na rozprawie obok adwokata z tem, że na jej wniosek udziela się jej głosu, lecz wówczas strona nie ma prawa przedsięwzięcia jakichkolwiek czynności procesowych i może tylko popierać i wyjaśniać przedstawiony przez adwokata stan faktyczny lub odwołać przyznanie jakiegoś faktu przez adwokata. Gdy adwokat nie staje, należy uważać jawiącą się stronę za nieobecną i żadne jej oświadczenia, wyjaśnienia i czynności procesowe nie mogą być przyjmowane pod uwagę. (25. 4. 30. 79/30).

§ 304. Jeżeli rozszczenie o odszkodowanie nie jest jednolite, lecz obejmuje roszczenia, oparte na odrębnych zasadach prawnych i faktycznych, n. p. oprócz odszkodowania za utratę zarobku w czasie choroby i leczenia, także nawiązkę za ból oraz rentę z powodu zmniejszonej zdolności zarobkowej, natenczas wyrok pośredni winien orzec o słuszności każdego dochodzonego rodzaju odszkodowania. (2. 5. 30. 931/30).

§ 475. a) Sąd może nałożyć na stronę obowiązek złożenia przysięgi tylko na prawdziwość faktu, wymagającego udowodnienia a twierdzonego przez jedną stronę i zaprzeczonego przez przeciwnika. (9. 5. 30. 102/30).

b) Rozstrzygnięcie, na którą stronę należy włożyć obowiązek złożenia przysięgi, nie zależy od rozłożenia na strony ciężaru dowodzenia, lecz od okoliczności, które mają znaczenie dla oceny wiarygodności jednej lub drugiej strony i sąd winien rozważyć, i ocenić według swobodnego zeznania; mogą tu mieć znaczenie wyniki dotychczasowego postępowania dowodowego, zachowanie się strony w procesie, w szczególności zmiana lub niejasność twierdzeń strony, odwoływanie poprzednich kategorycznych twierdzeń, uchylanie się od odpowiedzi i wyjaśnień i t. p. (9. 5. 30. 102/30).

§ 1039. Niema przepisu, że w sporze o wydanie wyroku wykonawczego, złożenie wyroku sąd polubownego w sekretarjacie właściwego sądu, uskutecznione po zapadnięciu wyroku Sądu I. instancji, nie może być uwzględnione przez sąd odwoławczy.

Wojciech Trampler
Prokurator Sądu Najwyższego

ORZECZNICTWO
NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED NAJW. TRYB. ADM.

197. Związkowi Samorządowemu w sprawach wymiaru samostnych danin i opłat komunalnych nie przysługuje prawo skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego na orzeczenie władz, wyszczególnionych w p. 4 art. 48 ustawy z dnia 11. sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. (Dz. Ust., poz. 747. — 24. II. 1930 r. L. Rej. 620/28).

198. Izby przemysłowo-handlowe zwolnione są od opłaty od skarg do Najwyższego Trybunału Administracyjnego na zasadzie art. 30 rozporządzenia Prezydenta R. P. z 15. 7. 1927 Dz. U. p. 591 w związku z art. 13 ustawy o N. T. A. (16. IV. 1930 r. L. Rej. 2613/29).

199. Decyzja Głównego Komitetu Wyborczego, wydana w myśl art. 22 regulaminu wyborczego do rad miejskich z dnia 17. grudnia 1918 r. (Monitor Polski Nr. 232) jest zaskarżalna do władz, wymienionych w art. 45 tegoż regulaminu, łącznie ze skargą na ważność wyborów, nie ma więc warunków zaskarżalności do N. T. A. (13. XII. 1929 r. L. Rej. 2720/27).

II. POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJN.

200. Decyzja władzy, regulująca stosunki prawne na przyszłość *ex nunc*, winna odpowiadać stanowi faktycznemu, istniejącemu w chwili jej doręczenia stronie, to znaczy, że przy rekursach wzgl. odwołaniach rozstrzygnięcie instancji odwoławczej winno się opierać na stanie faktycznym, który istniał w chwili doręczenia stronie orzeczenia I instancji a więc uwzględniać zmiany, jakie zaszły w stanie faktycznym w czasie między datą orzeczenia I instancji a dniem jego doręczenia. (16. V. 1930 r. L. Rej. 75/28).

III. SPRAWY URZĘDNICZE

I. Sprawy służbowe

201. O ile nieobecność w służbie usprawiedliwioną jest chorobą, ma zastosowanie art. 35 ustawy z dn. 1. lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli poz. 530 Dz. Ust. w brzmieniu rozporządzenia prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 15. lipca 1927 r. poz. 592 Dz. Ust. nie zaś art. 68 powołanej ustawy. (18. II. 1930 r. L. Rej. 2510/28).

202. Ponowne przyjęcie do służby b. funkcjonarjusza państwowego polskiego, z którym rozwiązano stosunek służbowy z powodu odmowy złożenia przez niego przysięgi służbowej, nie uzasadnia zaliczenia mu czasu przerwy w służbie do służby państwowej polskiej i w konsekwencji tego do oznaczenia szczebla uposażenia. (25. III. 1930 r. L. Rej. 1083/28).

203. Przy zastosowaniu art. 58 ustawy z dn. 1. VII. 1926 Dz. U. poz. 530 w brzmieniu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 15. VII. 1927 Dz. U. poz. 592 (art. 1 ust. 76) czasowy brak pewnej grupy członków ukonstytuowanej już Rady Szkolnej Okręgowej nie zwalnia Min. W. R. i O. P. od obowiązku zasięgnięcia opinii Rady co do zamierzonego przeniesienia nauczycieli na inne miejsce służbowe, a to ze względu „dla dobra szkoły”. (21. XII. 1929 r. L. Rej. 323/28).

2. *Uposażenie*

204 a) Art. 3 ustawy emerytalnej z 11. grudnia 1923 r. nie ma zastosowania przy zbiegu zaopatrzenia z uposażeniem za służbę czynną.

b) Pobierane przez członków Kapituły Metropolitalnej uposażenie od władz kościelnych nie stanowi — w myśl ustępu 3 art. XXIV. Konkordatu uposażenia ze Skarbu Państwa w rozumieniu ustaw uposażeniowych i emerytalnych. (15. III. 1930 r. L. Rej. 1128/28).

205. Wynagrodzenie, otrzymywane przez żonę funkcjonarjusza państwowego za odbywanie zleconych jej wykładów, nie może być uważane za uposażenie lub zaopatrzenie z instytucji państwowej, o których mówi art. 4 punkt a) ustawy uposażeniowej z dn. 9. października 1923 r. poz. 924 Dz. Ust. (8. II. 1930 r. L. Rej. 421/28).

3. *Emerytury i zaopatrzenia*

206. Art. 37 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 (Dz. U. 46/24), mówiąc o obowiązkowej służbie wojskowej, ma na myśli nie służbę z mobilizacji, lecz służbę z poboru. (20. II. 1930 r. L. Rej. 2361/28).

IV. *SPRAWY SKARBOWE*

1. *Cła*

207. Dla uzyskania konwencyjnej zniżki cła świadectwo pochodzenia towaru, w myśl §§ 14 i 16 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 12 grudnia 1920 r. (Dz. Ust. poz. 64 z roku 1921), winno być złożone łącznie z innymi dokumentami, służącymi za podstawę do obliczenia cła, przy zgłoszeniu towaru do odprawy celnej. (28. III. 1930 r. L. Rej. 1388/28).

208. Za odpadki skór w rozumieniu taryfy celnej należy uważać wszelkie wogóle kawałki skór, które jako materiał nie nadają się do już do wyrobów, normalnie ze skóry produkowanych, lecz mogą służyć tylko do wyrobu materiału o innych właściwościach i przeznaczeniu jak np. sztuczna skóra, nawóz i t. d. (19. III. 1930 r. L. Rej. 394/28).

209. Za mielone kości surowe w rozumieniu pkt. 2, poz. 41 taryfy celnej (Dz. U. N. 54/1924, poz. 540) mogą być uważane tylko kości, które prócz zwykłego zmielenia żadnym innym procesom przeróbki czy to chemicznej, czy to mechanicznej, nie były podane. (18. III. 1930 r. L. Rej. 2980/27).

2. *Monopole*

210. 1. Na sprzedaż i wyszynk wszelkich napojów alkoholowych, zawierających ponad 2.5% alkoholu (art. 1 ustawy z 23 kwietnia 1920, poz. 299/22 Dz. Ust.), potrzebne jest na zasadzie ustawy o monopolu spirytusowym z 31 lipca 1924 poz. 756 Dz. Ust. wyjednanie koncesji.

2. Postanowienie art. 79 ustawy o monopolu spirytusowym z 31 lipca 1924 poz. 756 Dz. Ust. (art. 78 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 26 marca 1927, poz. 283 Dz. Ust.) nadaje władzy prawo swobodnego uznania nie tylko przy nadawaniu, lecz także przy odwoływaniu koncesyj na sprzedaż i wyszynk napojów alkoholowych. (7. IV. 1930 r. L. Rej. 2739/28).

3. *Należytości i opłaty państwowe.*

211. a) Przewidziany przepisem ustępu pierwszego §-u 21 rozporządzenia cesarskiego z 15 września 1915 Nr. 278 Dz. U. P. wymiar podatku spadkowego po ustaniu służebności użytkowania lub używania ma miejsce także w razie zgaśnięcia służebności w drodze odpłatnej.

b) W wypadkach, określonych ustępem pierwszym §-u 21 rozporządzenia cesarskiego z dnia 15 września 1915 Nr. 278 Dz. U. P., w których pierwszy wymiar podatku spadkowego dokonany był przed wejściem w życie ustawy z dnia 24 marca 1923, poz. 296 Dz. U., a drugi wymiar już po tym czasowym momencie, nie może do tego drugiego wymiaru zastosowanym być przepis art. 20 cytowanej ustawy.

c) Do, objętego ustępem pierwszym §-u 21 rozporządzenia cesarskiego z dnia 15 września 1915 Nr. 278 Dz. U. P., drugiego wymiaru podatku spadkowego mają zastosowanie z wyjątkiem przepisów, dotyczących ustalenia wartości przedmiotów spadkowych, wszystkie zresztą inne przepisy, obowiązujące w czasie dokonywania tego wymiaru. (24. I. 1930 r. L. Rej. 3171/27).

212 a) Przepis art. 51 ustawy z dnia 29 maja 1920 r. o podatku spadkowym poz. 299 Dz. Ust. stanowiący, że przepisy tej ustawy mają zastosowanie także wówczas, jeżeli spadkodawca zmarł w czasie od 1 stycznia 1916 r., a do dnia ogłoszenia tej ustawy nie zapadła decyzja władzy skarbowej o należności podatku spadkowego, — dotyczy także spadku, otwartego na terytorjum państwa zaborczego przed wejściem jego w skład Państwa Polskiego.

b) Z brzmienia przepisów, objętych art. 13 i 14 ustawy z dnia 29 maja 1920 r. o podatku spadkowym poz. 299 Dz. Ust. wynika, że moment, czy majątek spadkowy znajduje się w kraju czy zagranicą, oceniać należy wedle stanu, który ma miejsce w czasie przystąpienia przez władzę skarbową do dokonania wymiaru podatku spadkowego. (24. I. 1930 r. L. Rej. 3289/27).

4. Podatek dochodowy.

213. Podatek dochodowy, uiszczony przez służbodawcę za personel, należy do kosztów, potrącalnych w myśl art. 6 ust. 1 Ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. Ust., poz. 411/25) przy ustalaniu dochodu podatkowego służbodawcy. (16. XI. 1929 r. L. Rej. 4104/27).

214. Art. 21 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z r. 1925) nie upoważnia władzy wymiarowej do zmiany prawidłowego zamknięcia rachunkowego opodatkowanej osoby prawnej, jeśli przeciw uwzględnieniu poprawnie zaksięgowanej transakcji (zgodnie z tem zamknięciem) nie zachodzą przeszkody z art. 6, 8, 10 i 13 ustawy. (7. IV. 1930 r. L. Rej. 975/28).

215. Wierzytelność niezahipotekowana nie podpada pod art. 1 punkt 2 a) ustawy o podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z r. 1925) nawet wówczas, gdy odnośna umowa dawała dostateczną podstawę do uskuteczenia zabezpieczenia hipotecznego dla tej wierzytelności. (26. IV. 1930 r. L. Rej. 691/28).

216. Odpis na amortyzację koncesji w przedsiębiorstwie elektrowni, obowiązaniem w myśl umowy koncesyjnej, do bezpłatnego oddania gminie budynków i urządzeń po upływie okresu koncesyjnego, nie podlega potrąceniu z przychodów. (14. IV. 1930 r. L. Rej.

5. Podatek majątkowy.

217. I. Długi przedsiębiorstw sprawozdawczych wyrażone w walutach pozaborszych, podlegają oszacowaniu w myśl § 14 A. IX rozporządzenia II Ministra Skarbu z 15/11 1923 Dz. U. poz. 996.

II. Obligacje z miejscem dopełnienia w Berlinie, opiewające na marki niemieckie, są zobowiązaniem w walucie b. państw zaborczych także o ile chodzi o przedsiębiorstwo dłużnicze, mające siedzibę w Berlinie. (14. III. 1930 r. L. Rej. 3673/27).

6. *Podatek przemysłowy.*

218. Jedynie należność za przejazd okrętem, zawarta w sumie opłaty za jazdę do Ameryki, stanowi w rozumieniu ustawy z 15 lipca 1925, poz. 550 Dz. Ust. wynagrodzenie za świadczenie przedsiębiorstwa przewozu pasażerów okrętami, zawarte w tejże sumie opłaty za przejazd koleją do portu, nie należą do obrotu, podlegające podatkowi przemysłowemu. (3. III. 1930 r. L. Rej. 352/28).

219. Art. 3 ust. 15 Ustawy o p. pod. przem. z 15/7 1925 (Dz. poz. 550) nie wyklucza wykazania eksportu półfabrykatów i gotowych wyrobów także innymi środkami dowodowymi, poza prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi. (15. III. 1930 r. L. Rej. 148/28).

220. Na obszarze b. zaboru austriackiego pośrednicy w nabywaniu nieruchomości i wynajmowaniu mieszkań nie podpadają pod przepis punktu b) Kategorji II lit. D części III taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy z dn. 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym (poz. 550 Dz. Ust.) (5. II. 1930. r. L. Rej. 1287/27).

221. Wywóz do obszaru W. M. Gdańska nie jest zwolniony od podatku przemysłowego na zasadzie przepisu art. 3 p. 15) ustawy z dn. 15 lipca 1925, poz. 550 Dz. Ust. (7. IV. 1930 r. L. Rej. 2284/27).

222. Uznanie ksiąg handlowych spółdzielni za nieprawidłowe względnie nierzetelne nie uzasadnia odmowy ulg, przewidzianych w art. 95 p. 1 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, jeżeli uczynienie zadość wymogom, w tym artykule przewidzianym, zostało prawidłowo wykazane. (9. XII. 1929 r. L. Rej. 1843/27).

223. Obniżka ceny sprzedażnej towaru, przyznana przez sprzedawcę w innym okresie podatkowym, aniżeli ten, w którym zawarto dotyczącą transakcję sprzedażną, nie podpada pod pojęcie bonifikaty w myśl końcowego ustępu art. 5 ustawy z 15 lipca 1925, poz. 550 Dz. Ust. o podatku przemysłowym. (10. V. 1930 r. L. Rej. 2773/28).

224. Odsetki zwłoki, pobrane od nabywców towaru z powodu niezaplacenia w umówionym terminie pokredytowanej ceny kupna, nie stanowią części obrotu, podlegającego opodatkowaniu w sprzedającym przedsiębiorstwie handlu towarowego. (21 V. 1930 r. L. Rej. 1570/78).

225. Praca chałupnicza nie jest produkcją poza lokalem przedsiębiorstwa przemysłowego (zatrudniającego chałupników) w rozumieniu ustępu 3 art. 14 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym Dz. Ust. poz. 550". (16. IV. 1930 r. L. Rej. 2516/28).

7. *Podatki i opłaty samorządowe.*

226. Związki komunalne na obszarze b. dzielnicy pruskiej nie są uprawnione do pobierania dodatku komunalnego do państwowego podatku dochodowego (art. 24 ustawy Dz. Ust. poz. 411 z 1925 r.), jeżeli wymiar podatku dochodowego nastąpił ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa poza powyższym obszarem, chociażby nawet przedsiębiorstwo to czerpało dochód także ze źródeł, położonych na wymienionym obszarze (art. 30 pow. ustawy). (11. II. 1930 r. L. Rej. 2210/28).

227. Kursy kosmetyczne, prowadzone na podstawie pozwolenia Min. Spraw Wewnętrznych, opartego na postanowieniu b. Rady lekarskiej z dnia 29. IV. 1908 r. Nr. 242, są szkołą w rozumieniu art. 3 p. 3 ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. Dz. U. poz. 550 i § 3 p. 3 rozp. Ministra Skarbu z dnia 29 grudnia 1926 r. Dz. U., poz. 95/1927, wobec czego nie podlegają opłacie podatku od lokali. (3. IV. 1930 r. L. Rej. 3275/28).

228. Prawo do ustanawiania specjalnych opłat drogowych na podstawie art. 19 ustawy z d. 10/XII 1920 r. Dz. U. p. 32 z r. 1921 o budowie i utrzymaniu dróg publicznych nie służy gminom wiejskim. (4. III. 1930 r. L. Rej. 2730/28).

229. Art. 38 ustęp 1 ustawy z 10/XII 1920 o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. Ust. poz. 32 ex 1921) nie dotyczy uprawnień finansowych związków samorządowych, przewidzianych w tej ustawie, a w szczególności uprawnienia do uchwalania specjalnych opłat drogowych według art. 19 ust. 2 tej ustawy. (7. V. 1930 r. L. Rej. 3417/28).

230. Na zasadzie art. 208 ust. samorz. gm. z roku 1864 Gminie przysługuje prawo do rozkładu i wymiaru składek gminnych na pokrycie rozchodów gminy w okresie roku budżetowego, tylko w ciągu danego roku. (16. I. 1930 r. L. Rej. 4167/27).

231. a) Tymczasowy Wydział Samorządowy, ustanawiając dopłatę specjalną od gmin miejskich i powiatowych związków komunalnych na pokrycie kosztów założenia względnie utrzymania urzędzeń i zakładów dobra publicznego na zasadzie art. 32 ustawy z dn. 11/VIII 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. p. 747), nie jest obowiązany dokonywać czynności przewidzianych w § 19 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 18/III .1924 r. Dz. U. p. 317, który to paragraf stanowi przepis wykonawczy do art. 31 zacytowanej wyżej ustawy.

b) Art. 69 ustawy z d. 11/VIII 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych Dz. U. p. 747 nie ma zastosowania przy ustanawianiu wydatków komunalnych, przewidzianych w po--enionej wyżej ustawie. (2. XII. 1929 r. L. Rej. 111/28).

V. *SPRAWY ROLNE.*

1. *Przewłaszczenie.*

232. Okoliczność, iż dany obszar stanowi las ochronny, nie jest dostateczną podstawą do odmowy zezwolenia na przewłaszczenie tegoż obszaru leśnego, na zasadzie art. 3 rozp. tymcz. Rady Min. z 1 września 1919 poz. 428 Dz. Ust. (20. III 1930 r. L. Rej. 1847/28).

2. *Reforma rolna.*

233. Przy parcelacji obszarów leśnych, niepodlegających obowiązkowi parcelacyjnemu, uzyskanie uprzedniego zezwolenia na parcelację jest zbędne. (20. III. 1930 r. L. Rej. 1847/28).

234. Odmowa zatwierdzenia wniosku, przewidzianego w art. 17 cz. 4 ust. z 28 grudnia 1925, poz. 1/26 Dz. Ust. o zmianę wyłączenia obszaru wolnego od obowiązku parcelacyjnego, nastąpić może także wówczas, gdy proponowana zmiana zmniejszałaby zapas ziemi, przeznaczonej na cele reformy rolnej. 7. IV. 1930 L. Rej. 4763/28).

235. O ważności i znaczeniu danego orzeczenia z punktu widzenia art. 81 cz. 1 ust. o wykonaniu reformy rolnej z 28 grudnia 1925 poz. 1/26 Dz. Ust. decyduje data wydania orzeczenia a nie dzień jego doręczenia. (28. IV. 1930 r. L. Rej. 220/29).

3. *Likwidacja majątków niemieckich.*

236. Kwestja zwalniania majątków, praw i interesów od likwidacji (§ 4 punkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 6 maja 1925 r., poz. 357 Dz. Ust.) pozostawiona jest swobodnemu uznaniu Komitetu Likwidacyjnego. (17. III. 1930 r. L. Rej. 2994/28).

4. *Uwłaszczenia.*

237. Pod złotemi, o których mowa w ostatnim ustępie art. 12 ustawy uwłaszczeniowej z 20 czerwca 1924, poz. 617 Dz. Ust., należy rozumieć takie same złote, jak i te, o których mówi art. 12 znowelizowanej ustawy uwłaszczeniowej z 19 grudnia 1928, poz. 23/1929 Dz. Ust., t. j. złote w złocie, do których ma zastosowanie art. 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 5 listopada 1927, poz. 855 Dz. Ust. (24. III. 1930 r. L. Rej. 4928/28).

238. Okoliczność, że dana osoba należy do kategorii tzw. „jednodworców”, nie nadaje jej jeszcze sama przez się uprawnień z art. 3 ustawy z 20 czerwca 1924 r., poz. 617 Dz. Ust. (28. IV. 1930 r. L. Rej. 3857/28).

VI. SPRAWY SAMORZĄDOWE.

239. Przy wyborach ławników, dokonywanych na podstawie regulaminu wyborczego z dnia 4 lutego 1919 r. (Monitor Polski, Nr. 47), dzielnik wyborczy, obliczony według § 7 tegoż regulaminu, może się wyrażać także w liczbie ułamkowej. (18. III. 1930 r. L. Rej. 2494/28).

240. Art. 38 ustęp 1 ustawy z 10/XII 1920 o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. Ust. poz. 32 ex 1921) nie dotyczy uprawnień finansowych związków samorządowych, przewidzianych w tej ustawie, a w szczególności uprawnienia do uchwalania specjalnych opłat drogowych według art. 19 ust. 2 tej ustawy. (7. V. 1930 r. L. Rej. 3417/28).

241. Na zasadzie art. 208 ust. samorz. gm. z roku 1864 Gminie przysługuje prawo do rozkładu i wymiaru składek gminnych na pokrycie rozchodów gminy w okresie roku budżetowego, tylko w ciągu danego roku. (Wyrok z dnia 16. I. 1930 r. L. Rej. 4167/27).

VII. OBYWATELSTWO.

242. Obywatele rosyjscy nabyli z tytułu zamieszkania na zasadzie art. 3 Traktatu Wersalskiego (Dz. U. R. P. P. p. 728 z r. 1920) z dniem wejścia w życie tegoż Traktatu obywatelstwo polskie niezależnie od postanowień Traktatu Ryskiego (Dz. U. R. P. P. p. 300 z r. 1921), co nie wyklucza oczywiście możliwości utraty następnie tegoż obywatelstwa na zasadzie art. 11 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 (Dz. U. R. P. P. p. 44) przez nabycie obywatelstwa obcego n. p. przez nabycie obywatelstwa Rosji sowieckiej na zasadzie art. VI. Traktatu Ryskiego. (19. III. 1930 r. L. Rej. 2745/29).

VIII. SPRAWY SZKOLNE.

243. Przez pojęcie „ustaw szkolnych”, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocy ustawy (poz. 443 Dz. U.), należy rozumieć tylko ustawy, dotyczące organizacji szkół a nie stosunków służbowych nauczycieli. (22. X. 1929 r. L. Rej. 4313/27).

IX. UBEZPIECZENIA.

244. Do istoty zakładu, prowadzonego w sposób przemysłowy w rozumieniu art. 1. (ustęp 1) ustawy z dnia 18 lipca 1924 (Dz. U. p. 650) o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, należy samoistne i ciągle wykonywanie czynności dla osób trzecich przez zakład pracy, chociażby na zysk nieobliczony. (28. II. 1930 r. L. Rej. 2425/28).

245. Biuro notarialne w b. zaborze rosyjskim nie jest zakładem pracy, prowadzonym w sposób przemysłowy w rozumieniu ustawy z 18/7 1924 Dz. U. p. 650 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia. (11. III. 1930 r. L. Rej. 3/28).

246. Ustanowiony w art. 15 ustawy z dnia 19 maja 1920 (Dz. U. R. P. p. 272) o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby obowiązek zawiadomienia zarządu Kasy Chorych o przyjęciu pracownika do pracy może być uważany za spełniony tylko w tym razie, gdy zarząd Kasy Chorych otrzymał pismo pracodawcy o temże przyjęciu.

Instancja odwoławcza dla odwołań od orzeczeń, wydanych na zasadzie art. 76 powyższej ustawy, władna jest zniżyć opłatę dodatkową, wymierzoną na zasadzie art. 16 tej samej ustawy. (9. V. 1930 roku L. Rej. 2129/28).

247. Do istoty pojęcia pracy chałupniczej w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. R. P., poz. 272) o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby należy m. i., by praca wykonywaną była na rachunek przedsiębiorcy, pośrednika, majstra, lub kupca. (4. IV. 1930 r. L. Rej. 3044/28).

248. Pretensje Kas Chorych o zwrot świadczeń, nienależnie udzielonych osobom, nie będącym członkami Kasy Chorych względnie osobom, które zostały wprawdzie uznane za członków, lecz co do których uznanie to następnie cofnięto, nie podlegają orzecznictwu władz, określonych w ustawie z dnia 19 maja 1920 (Dz. U. R. P. p. 272). (11. IV. 1930 r. L. Rej. 1221/28).

249. W sprawach, dotyczących obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby, władzą administracyjną orzekającą w pierwszej instancji na obszarze b. zaboru austriackiego jest Starostwo, od orzeczenia którego służy odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego (art. 106 ustawy z 19/5 1920 Dz. U. poz. 272 i §§ 1 i 82 rozp. Prez. R. P. z 22/3 1928 Dz. U. poz. 341). (22. IV. 1930 r. L. Rej. 2966/28).

250. Praca najemna sama przez się nie kwalifikuje jeszcze zakładu pracy, jako zakładu, prowadzonego w sposób przemysłowy w rozumieniu ustawy z 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (D. U. poz. 650). (9. V. 1930 r. L. Rej. 1870/28).

251. Według art. 16 ustawy z 19/5 1920 Dz. U. p. 272 wymiar dodatkowej opłaty za niezgłoszenie w ciągu 3 wzgl. 5 dni od daty przyjęcia do pracy podlegającego ubezpieczeniu na wypadek choroby pracownika w Kasie Chorych uzależniony jest jedynie od faktu niezgłoszenia podlegającego ubezpieczeniu pracownika w ustawowym terminie nie zaś od ustalenia zaniedbania, lub złej woli wzgl. winy ze strony pracodawcy. (23. V. 1930 r. L. Rej. 3587/28).

X. SPRAWY INWALIDZKIE.

252. Z postanowień instrukcji dla inwalidzkich komisji odwoławczych z dnia 15 maja 1923, poz. 232 Monitora Polskiego wynika, że komisje te decyzje w przedmiocie ustalenia stanu zdrowia odwoławców oraz określenia stopnia utraty zdolności zarobkowej opierać winny wyłącznie: bądź na wynikach badania członków-lekarzy tych komisji, bądź na wynikach badania szpitalnego, przez komisję zarządzonego, bądź wreszcie na wynikach opinii rzeczoznawców-lekarzy, przesłuchanych na odroczonej w tym celu rozprawie, — nie mogą zaś pomienione komisje przy odnośnych decyzjach przyjmować pod uwagę opinii lekarskich, wyrażonych w przedkładanych przez adwokatów świadectwach. (28. III. 1930 r. L. Rej. 2646/27).

253. Termin początkowy uprawnienia do zaopatrzenia pozostałych, zgłoszonego na zasadzie ustępu ostatniego art. 24 ustawy inwalidzkiej z dnia 18 marca 1921 poz. 195 Dz. U. w brzmieniu ustawy z 4 sierpnia 1922, poz. 608 Dz. U., liczyć należy od pierwszego dnia miesiąca, następującego po wniesieniu podania, zawierającego zgłoszenie roszczenia, a nie od pierwszego dnia miesiąca, następującego po dodatkowym przedłożeniu dokumentów przez stronę. (14. VI. 1929 r. L. Rej. 1801/27).

254. W razie zakwestjonowania w odwołaniu od orzeczenia komisji inwalidzkiej I instancji określenia stanu zdrowia odwoławcy, jako niezgodniego z rzeczywistością, inwalidzka komisja odwoławcza obowiązana jest poddać odwoławcę zbadaniu lekarskiemu w toku postępowania przed II instancją. (8. IV. 1930 r. L. Rej. 4125/27).

255. Podług ust. 2 art. 27 ustawy inwalidzkiej z dn. 18 III. 21 Dz. U. p. 195 otrzymywanie przez inwalidę wojennego względnie przez pozostałych zaopatrzenia na zasadzie ustaw o ubezpieczeniach społecznych nie stanowi przeszkody do przyznania i równoczesnego otrzymywania zaopatrzenia podług przepisów tejże ustawy inwalidzkiej. (19. V. 1930 r. L. Rej. 1814/28).

XI. SPRAWY WOJSKOWE.

256. Wysokość zarobków członków rodziny poborowego, o ile nie jest wynikiem ich niezdolności do pracy, nie stanowi powodu do odroczenia terminu służby wojskowej poborowemu, jako jednemu żywicielowi rodziny w myśl art. 57 pkt. 1 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. poz. 458 z roku 1928). (29. XI. 1929 r. L. Rej. 1844/29).

257. Od odmownej decyzji powiatowej władzy administracji ogólnej w przedmiocie ponownego przedstawienia Komisji Poborowej poborowego zaliczonego do kat. A celem zmiany kategorii w myśl art. 39 ustawy z d. 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (D. U. poz. 458 z roku 1928), służy stronie odwołanie do drugiej instancji administracyjnej. (27. III. 1930 r. L. Rej. 5365/29).

XII. RÓŻNE.

258. Postanowienia rosyjskie dotyczące aptek filjalnych i wiejskich, oparte na przepisach z lat 1873—1306 obowiązujące na terenie b. Królestwa Kongresowego. (27. II. 1930 r. L. Rej. 244/29).

259. Do waloryzacji asygnat Skarbu Państwa z r. 1918, przewidzianej w art. 5 ustawy z dnia 25 lipca 1925 (Dz. U. R. P. P. poz. 629) w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 września 1926 (Dz. U. R. P. p. 560), wymagany jest m. i. dowód, że dana osoba nabyła te asygnaty przy urzędowej sprzedaży do dnia 1 grudnia 1920 i zachowała je w swem posiadaniu. (2. IV. 1930 r. L. Rej. 2262/28).

260. Woda w rowach odpływających jest płynącą wodą prywatną (art. 5 ustęp pierwszy ustawy wodnej). (12. III. 1930 r. L. Rej. 4792/28).

261. Przepis § 365 austriackiej ustawy cywilnej nie jest sam przez się podstawą prawną dla zniesienia lub ograniczenia własności ze względów wyższej użyteczności w myśl art. 99 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. (13. XI. 1929 r. L. Rej. 3495/27).

262. Znak towarowy zarejestrowany w Niemczech w brzmieniu niemieckim dla towaru wyrabianego w Niemczech, może doznawać ochrony międzynarodowej związkowej w myśl art. 6 Konwencji Paryskiej z 20 marca 1883 r. (Dz. U. poz. 58 z 1922 r.) tylko w brzmieniu oryginalnym, a nie w przekładzie polskim, chociażby przekład ten był również zarejestrowany w Niemczech (14. II. 1930. L. Rej. 1848/28).

263. Poczтовая opłata ulgowa za czasopisma „przekazywane przez wydawców” w rozumieniu poz 8. I. b. taryfy pocztowej z dnia 24 lipca 1926 (Dz. U. R. P. P. p. 490) nie dotyczy czasopism względnie wydawnictw, nie zgłoszonych przez wydawcę do prenumeraty za pośrednictwem poczty w myśl rozporządzenia ministerjalnego z dnia 6 października 1925 (Dz. U. R. P. P. p. 763). (5. III. 1930 r. L. Rej. 2350/28).

Dr. Włodzimierz Orski,

Prezes Najw. Trybunału Administracyjnego

B. Inne sprawy sądowe

GODNOŚĆ SĘDZIEGO NA TLE PRZEPISÓW PRAWA O USTR. SĄD. POWSZECHN.

Godność osobista jest jedynym ze skarbów przyrodzonych człowieka, który winien strzec jej nieustannie od wszelkich zamachów. Godność osobistą ma każdy człowiek. Jest ona dla niego tarczą przeciwko upadkowi moralnemu i upodleniu. Jest bodźcem do doskonalenia się, jest przejawem szlachetnej ambicji, która prowadzi do wewnętrznego zadowolenia i pobudza do intensywnej pracy na każdym polu działalności. Kto zatracą godność osobistą, ten spada do poziomu bezdusznego tworu, skazanego na lekceważenie i poniewierkę. Chociażby nawet osiągnął pewne cele kosztem poniżenia swej godności, nie zrównoważy to jednak skutków wewnętrznego odczucia upadku, jakiemu uległ.

Godność osobista jest szczególnie ważnym czynnikiem dla tych, którzy powołani są do pewnych zadań, wymagających wyjątkowo subtelnego jej odczucia i zrozumienia. W tych razach żąda się zachowania i przestrzegania nie tylko godności ogólnoludzkiej, lecz czegoś jeszcze więcej: wymaga się przestrzegania godności o cechach specjalnych, które wiążą się z danym stanowiskiem.

W obecnym stanie rozwoju cywilizacyjnego pojęcie godności osobistej wykroczyło poza dziedzinę pojęć czysto etycznej i moralnej natury i weszło w granice pojęć prawnych. Jednym z objawów tego zjawiska jest wprowadzenie pojęcia godności osobistej do ustawodawstwa w płaszczyźnie wykonywania sądownictwa państwowego. Słusznie uczynił nasz ustawodawca, jeżeli, mówiąc o obowiązkach sędziego, nie pominął norm, dotyczących jego godności, jako sędziego.

O godności sędziego jest mowa w art. 121, 125 i 129 pr. o ust. sąd. powszech. z 6 lutego 1928 r., a także (co do art. 121) w noweli do tego prawa z 4 marca 1929 r. Pojęcie to znalazło rozwinięcie w szeregu innych przepisów tegoż prawa i osnute jest na dwóch kardynalnych zasadach: 1) sędziemu nie wolno popełnić żadnego czynu, któryby mógł zachwiać zaufanie do jego bezstronności w wyrokowaniu i narazić na niebezpieczeństwo powagę sądu, i 2) sędziemu nie wolno jakiegokolwiek poczynaniami obniżać poziomu stanowiska sądownictwa, bądź dążyć do osiągnięcia swoich osobistych celów drogą własnego poniżenia.

Nie potrzeba, aby czyn sędziego naruszył faktycznie zdolność jego do obiektywizmu; wystarcza, że czyn ten może zachwiać albo

osłabić ufność społeczeństwa w bezstronność sędziego. Samo więc domniemanie, iż dany czyn mógłby wywołać wrażenie, że sędzia powoduje się ubocznymi względami, wystarcza, by uznać taki czyn za nielicujący z godnością sędziego. Sędzia przeto musi nie tylko unikać jakichkolwiek wystąpień, podważających wiarę w jego bezstronność, lecz także wystrzegać się powinien nawet pozorów, które mogłyby wywołać niepożądane komentarze.

W związku z tem ustawa zawiera pewne nakazy i zakazy, które mają na celu przypomnienie sędziemu o jego obowiązku przestrzegania godności. Nakazem pozytywnym jest obowiązek sprawowania urzędu zgodnie z ustawami i gorliwie (art. 119), zachowania tajemnicy służbowej (art. 120) i strzeżenia powagi sądu (art. 121). Wśród zakazów na pierwszym miejscu postawiony jest zakaz wypowiedzania publicznie przekonań politycznych. Nie wolno więc sędziemu należeć do stronnictw politycznych ani brać udziału w takich wystąpieniach o charakterze politycznym, które mogłyby osłabić zaufanie do jego bezstronności (art. 121). Inaczej mówiąc, sędzia winien się powstrzymać od czynnego udziału w życiu politycznym. Odstąpienie od tej zasady dopuszczone jest w drodze jedyne go wyjątku, gdy sędzia przeszedł w stan nieczynny lub otrzymał mandat od ciał ustawodawczych (art. 121).

Dalszą gwarancją przestrzegania godności sędziowskiej jest zakaz osobistego uczestnictwa w prowadzeniu przedsiębiorstwa finansowego, przemysłowego lub handlowego (art. 125 § 2). Prawo stoi na stanowisku, iż uczestnictwo w prowadzeniu podobnych przedsiębiorstw, bez względu na wyniki ich działalności, nie da się pogodzić ze sprawowaniem funkcji sędziego państwowego, a to z uwagi na jego godność i niezawisłość sędziowską. Zakaz ten jest fragmentem ogólnej zasady, że: „sędziemu nie wolno oddawać się zajęciom ubocznym, któreby mogły uchybiać jego godności lub zachwiać zaufanie do jego bezstronności” (art. 125 § 1). Poza wymienieniem przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i finansowych, prawo nie wskazuje konkretnie, jakie to są zajęcia uboczne, których sędzia bez uszczerbku dla swego stanowiska nie może podejmować. Zależy to w wielu razach od stosunków i warunków miejsca i czasu. Sędzia sam musi rozważyć i ocenić, czy dane zajęcie nie koliduje z jego stanowiskiem. Jeżeli, przyjmując uboczne zajęcie błędnie ocenił jego ustosunkowanie do godności sędziowskiej, następuje korektywa ze strony ogólnego zgromadzenia sądu na wniosek prezesa (art. 126 § 1). Na prezesa włożony jest obowiązek poddania rozważeniu ogólnego zgromadzenia wątpliwości, jakie nastęrczałoby przyjęcie ubocznego zajęcia przez sędziego.

Rozstrzygającą instancją jest ogólne zgromadzenie, którego decyzja żadnej dalszej kontroli merytorycznej nie ulega. Możliwa byłaby tu kontrola w trybie nadzoru z mocy art. 72 § 1, lecz nie pod względem merytorycznej trafności orzeczenia ogólnego zgromadzenia, a wyłącznie z punktu widzenia zgodności i decyzji z prawem lub regulaminem. Gdyby, naprz., wbrew wyraźnemu zakazowi prawa, ogólne zgromadzenie uznało za dopuszczalne objęcie przez sędziego prowadzenia przedsiębiorstwa handlowego, władza nadzorcza mogłaby w tym przypadku skutecznie ingerować. Prezesi sądów apelacyjnych i okręgowych podlegają kontroli nie ogólnego zgromadzenia, lecz ministra sprawiedliwości, który może nie zgodzić się na przyjęcie przez nich zajęcia ubocznego.

Mamy więc szereg norm, które zmierzają do przestrzegania godności sędziego. Nad nimi jednak dominuje ogólny nakaz, wyrażony na wstępie art. 121 § 1: „Sędzia powinien na służbie i poza służbą unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego”. Mowa jest tutaj o postępowaniu „na służbie” i „poza służbą”, jednakowo przeto sędzia winien strzec godności stanowiska w czasie sprawowania swego urzędu i w działalności społecznej oraz w życiu prywatnym. Dotyczy to wszystkich sędziów, nie wyłączając prezesów i wiceprezesów.

Godność sędziego w stosunkach służbowych nie pozwala mu na przedsięwzięcie żadnych kroków, któreby prowadziły do jakiegokolwiek poniżenia. Poniżeniem przedewszystkiem byłoby, jeżeli sędzia, przystępując do wyrokowania, mniej badał przepisy ustawy i słuchał głosów stron, a natomiast usiłowałby odgadnąć życzenia władz nadzorczych. Poniżeniem będzie, jeżeli sędzia daje pozory, iż drogą pochlebstwa lub innych zabiegów stara się zjednać sobie przychyłność czynników kierowniczych. Wszelkie objawy czołobitności lub serwilizmu muszą być wykluczone w stosunkach służbowych sędziego. Sędzia winien unikać pokątnych starań o awans lub o korzystną delegację w drodze protekcji osób wpływowych. Powinien pamiętać, że jedyną miarą oceny pracy sędziego są jego kwalifikacje fachowe i moralne tudzież uzdolnienia umysłowe. Powinien pamiętać, iż w tym duchu skonstruowane są przepisy ustrojowe o mianowaniu i awansowaniu na stanowiska sędziowskie, że opinjowanie o kwalifikacjach kandydata włożone zostało na ogólne zgromadzenia, składające się sędziów niezawisłych i powodujących się wyłącznie ustawą i niezależnym przekonaniem. Jeżeli prawo w pewnych granicach zastrzega ministrowi sprawiedliwości pominięcie opinii sądów, to stało się to nie dlatego, by otworzyć drogę protekcjom i poniżającym zabiegom, lecz ze względów na racje państwowe, które muszą być wzięte w nie-

których przypadkach w rachubę i które nie mogą być przedmiotem rozważania w łonie sądownictwa. I w tych więc razach probierzem mianowania i awansowania będą wyłącznie względy rzeczowe.

Sędzia, któryby miał odwagę świadomie korzystać z protekcji osób wpływowych w swoich sprawach osobistych, związanych z jego stanowiskiem, niewątpliwie dopuściłby się uchybienia przeciwko godności sędziowskiej.

W dziedzinie działalności społecznej i życia prywatnego szczegółowych wskazówek prawo o ustroju nie zawiera, lecz i tutaj sędzia musi się kierować ogólną zasadą: „unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego”.

Sędzia Waclaw Miszewski (Warszawa).

W SPRAWIE FERYJ SĄDOWYCH

Bardzo ciekawą i aktualną sprawę w nrze 11 „Głosu sądownictwa” z listopada 1929 poruszył M. Wóycicki w artykule p. t. „Z kalendarium sądowych” proponując wprowadzenie stałych feryj sądowych i zamknięcie sądów na okres 6 tygodni letnich od połowy lipca do końca sierpnia. Żąda Szanowny Autor „aby jak najszersze sfery sądownicze wypowiedziały się w sprawie słuszności i celowości wprowadzenia feryj sądowych”. Czyniąc zadość powyższemu, chciałbym sprawę stałych feryj sądowych rozważyć z punktu widzenia korzyści pracowników sądowych, tak sędziów jak urzędników i niższej służby.

Przy rozważaniu bowiem wszelkich problemów, dotyczących organizacji własnego sądownictwa należy przedewszystkiem przykładać miarę interesu wymiaru sprawiedliwości, jako bezpośredniego pola działania, a na czele zasadę „Salus Reipublicae suprema lex”, która powinna przenikać wszelkie poczynania budowniczych polskiej Sprawiedliwości. Ustanowienie stałych feryj sądowych w jednolitym okresie czasu skupiłoby okresy wypoczynkowe sędziów i terminy urlopowe reszty funkcjonariuszów sądowych w czasie, stanowiącym ferje.

Z doświadczenia sędziowskiego wiadomo, że wśród spraw sądowych rozróżnić można zasadniczo sprawy normalnego toku i sprawy, wymagające pośpiechu t. zw. pilne.

Jeżeli przejdziemy wszystkie działy sądownictwa — okaże się — jak zresztą w innych instytucjach państwowych, że sprawy wymagające pośpiechu stanowią w przybliżeniu 6%—10% ogólnego wpływu.

Są to sprawy z natury swej, lub przez strony oznaczane jako pilne. Z działu sądownictwa niespornego sprawy pilne, jak opie-

czętowanie spadku, zamianowanie opiekuna, wkroczenie kuratora do sprawy, usamowolnienie, upelnoletnienie i t. p. bywają załatwiane od ręki i te czynności musiałyby stanowić sprawy ferjalne.

Z procesów cywilnych jedne z natury swej są pilne, inne mniej pilne. Do pierwszej kategorii należałyby procesy wekslowe, najmowe, sąsiedzkie, graniczne i inne, ewentualnie także przez strony jako pilne oznaczone. Sprawy egzekucyj) cywilnej wyroków i innych tytułów są zasadniczo wszystkie pilne.

Tak samo sprawy ubezpieczenia dowodów, tak zwane dowody ku wiecznej pamięci.

Sprawy karne nie wszystkie są jednakowo pilne.

Co do spraw karnych z oskarżenia prywatnego stwierdza doświadczenie sędziowskie, że nie są z nielicznymi wyjątkami sprawami, wymagającymi pośpiechu.

Sprawy z oskarżenia prywatnego i z punktu widzenia pogodzenia stron i z punktu wymiaru sprawiedliwości korzystniej wyznaczać na czas późniejszy, ile że upływ czasu usuwa i koi niepotrzebne rozdrażnienie i niepożądane roznamiętnienie oskarżycieli prywatnych i oskarżonych, a także wymiar sprawiedliwości w tych sprawach z pewnej odległości daje lepsze rękojmie bezstronności z powodu usunięcia się i stron i świadków od fatalnego wpływu atmosfery rozdrażnienia chwilowego. Ale i sprawy karne z oskarżenia publicznego nie wszystkie są pilne. Właściwie tylko zasadniczo pilnymi w karnem są sprawy z aresztowanymi, nie powinno się bowiem ani minuty przetrzymywać niepotrzebnie w uwięzieniu obywatela.

Także pilnymi są sprawy sądownictwa doraźnego.

W każdej dziedzinie mogą też sprawy przez zainteresowanych uczestników oznaczone być jako pilne.

Reasumując krótki przegląd pilnych spraw sądowych stwierdzić musimy, że stanowią one drobną tylko część ogólnego wpływu i że zresztą przeważająca ogromnie ilość spraw wymaga przed ich rozstrzygnięciem gruntownego zbadania i nie może z uwagi na dobroć i wytrawność wymiaru sprawiedliwości ulegać trybowi przyspieszonego postępowania.

Powyższe rozważanie oparte o fakta, ugruntowane praktycznym doświadczeniem sędziowskim prowadzi do wniosku, że wrazie wprowadzenie feryj sądowych musianoby i dałoby się dla spraw ferjalnych, wymagających pośpiechu, dla nadawania im biegu w czasie feryj — pozostawić dyżurujący ferjalny komplet sądowy stosownie do ilości wpływu danego sądu i jego obsady.

Tak na przykład w sądach grodzkich o 3-ch lub 4-ch sędziach, jeden sędzia — co roku inny — załatwiałby sprawy ferjalne, a reszta mogłaby korzystać z wypoczynku podczas wakacyj sądowych, zaś sędzia ferjalny swój wypoczynek mógłby odbyć w jesieni, przy czym załatwianie spraw pilnych jego oddziału nie przedstawiałyby trudności wobec tego, że cała reszta personelu mogłaby rozdzielić między siebie ciężar zastępstwa spraw pilnych. W sądach kolejalnych — zależnie od ich wpływu i składu osobowego — należałoby ustanowić na czas ferji sądowych kilka ferjalnych kompletów sądowych.

Ustawa musiałaby z pośród wszystkich działów spraw sądowych jasno określić sprawy z natury rzeczy ferjalne, np. wekslowe, aresztowanych, i t. d., zaś w razie próby o uznanie sprawy za ferjalną, możnaby decyzję pozostawić przełożonemu sądu w razie, gdyby jeszcze przed ferjami o to proszono, ewentualnie sędziemu ferjalnemu.

Takie ustawowe uregulowanie feryj sądowych zapewniłoby sprawność urzędowania i pod względem tej sprawności byłoby o wiele lepszem, niż obecny stan, który z powodu rozłożonych na okres przeszło 3-ch miesięczny terminów wypoczynkowych i urlopowych sędziów i reszty personelu — sprowadza faktycznie na czas conajmniej trzech do 4 miesięcy stan sądu ferjalny, o tyle gorszy dla dobroci wymiaru sprawiedliwości, że nie mający uregulowania feryj i spraw ferjalnych.

Wprowadzenie feryj sądowych podnieś niewątpliwie autorytet sądownictwa już choćby dlatego, że ustalenie okresu stałych feryj sądowych unormuje też załatwianie spraw pilnych bez względu na ferje, a publiczność poszukująca w sądach wymiaru sprawiedliwości przyzwyczaja się do unormowanego raz na zawsze okresu feryj sądowych.

Dlatego z punktu widzenia dobra wymiaru sprawiedliwości zasadnicza myśl poruszona przez p. Wóycickiego w sprawie wprowadzenia stałych feryj sądowych jest szczęśliwym pomysłem.

Ale i korzyść potrzebujących wypoczynku sędziów i urzędników sprawę powyższą popiera.

Prawo sędziego czy innego funkcjonariusza sądowego do wypoczynku ferjalnego nie może już dzisiaj wobec stanu naukowej organizacji pracy być ocenianem jedynie jako prywatne uprawnienie sędziego, jako tylko jego osobista korzyść.

Miałem sposobność w artykule pod tytułem: „Obowiązki polskiego sędziego”, umieszczonym w nrze 4 kwartalnika za rok 1929 „Ruchu prawniczego, ekonomicznego i socjologicznego (Poznań)” podkreślić publiczny charakter uprawnień sędziego.

O tem, że ferje wypoczynkowe należy oceniać z punktu widzenia naukowej organizacji pracy — pisałem w „Prze-głądzie sądowym” (Kraków) w nrze 7 z roku 1927 w art. pod tyt. „Wypoczynek, a zwolnienie od zajęć sędziego”.

Wypoczynek sędziego i każdego innego pracownika państwo-wego podyktowany jest przede wszystkim względem na wydatność służby i pozostającą z tem w bezpośrednim związku konieczność wypoczynku.

Wyczerpująca w wyższym stopniu, niż inna — praca sędziowska powinna też korzystać z dłuższego okresu wypoczynkowego, niż mniej wytężająca praca urzędników, którzy także korzystają z 6-tygodniowego urlopu (powyżej 20 lat służby).

Sędziowie do 20 lat służby winni mieć 6-tygodniowy, powyżej 20 lat 8 tygodniowy wypoczynek ferjalny.

Domagali się tego jeszcze w roku 1924 sędziowie poznańscy w prośbie, skierowanej do Ministerstwa Sprawiedliwości, domagali się też tego samego sędziowie grodzcy i naczelnicy sądów grodzkich na wiecu, odbytym w Krakowie dnia 2 grudnia 1928.

W szczególności Ministerstwo Sprawiedliwości w piśmie z dnia 31 maja 1924 L. II. O. 3698/24, skierowanem do Prezesa Sądu apelacyjnego w Poznaniu w sprawie urlopów wypoczynkowych, w którym kazało stosować analogicznie postanowienia urlopowe ustawy o państwowej służbie cywilnej z r. 1922 (art. 36) do sędziów — stwierdza na wstępie, że „Walne zebranie Koła sędziów i prokuratorów w Poznaniu zwróciło się do M. S. telegraficznie z prośbą o zmianę rozporządzenia o urlopach sędziowskich i prokuratorских i o ustalenie jednolitego 6-cio tygodniowego urlopu dla wszystkich sędziów i prokuratorów, a dla sędziów i prokuratorów mających ponad 20 lat służby 8 tygodni”.

Jako przyczynę nieprzychylenia się do powyższego, podało M. S. w piśmie powyższem, że od czasu uregulowania urlopów dla sędziów i prokuratorów osobną ustawą, należy co do sędziów stosować ogólną ustawę. Dekret ustrojowy z 6 lutego przyniósł rozczarowanie stawiając sędziów grodzkich co do okresów wypoczynkowych w gorszym położeniu, niż starszych urzędników sekretar-atu (5 i 6 tygodni) i ograniczając kres wypoczynkowy sędziego do 6 tygodni.

Taki 8-tygodniowy wypoczynek dla starszych sędziów, uzasadniony niejednokrotnie nietylko fachową, ale i naukową pracą, zmieściłby się doskonale w stałych ferjach sądowych, trwających przez 2 miesiące to jest lipiec i sierpień, przyczem młodszy sędziowie i urzędnicy, powracający wcześniej z wypoczynku, mogliby bardzo dobre usługi oddawać w oddziałach względnie wydziałach ferjalnych.

Praca sędziego podobną jest do żmudnej i wyczerpującej pracy uczonego badacza; jeden i drugi zdążają do zbadania prawdy po mozolnych dociekaniach.

Dlatego też zapewnienie starszym sędziom po 20 latach służby 8 tygodniowego wypoczynku wakacyjnego jest koniecznością, uzasadnioną nie tylko interesem sędziego, ale i dobrem służby.

Jest to zresztą nieodwołalne prawo fizyczne, że im cięższa praca, tem wydatniejszy należy się wypoczynek.

Słusznie podniósł p. Wóycicki w „Głosie sądownictwa”, że sędziowie wystrzegają się zbyt wczesnego okresu wypoczynkowego, zaś przeładowanie późniejszego okresu terminami wypoczynkowymi przy dzisiejszym stanie rzeczy pomnaża tylko chaos ferjalny.

I niechaj też zaważy na szali uwzględnienia powyższych wywodów i ustanowienia stałych feryj sądowych w lipcu i sierpniu ze zwolnieniem starszych sędziów na 8 tygodni, a młodszych na 6 tygodni — głos prawnika polskiego z przed 100 niespełna lat.

W „Fragmentach z dziejów polskiego sądownictwa porozbiorowego Litauera — Warszawa 1915 z rozrzwieniem czyta się memoriał prokuratora apelacyjnego w Warszawie Hoffmana z dn. 5 marca 1836 r.” dotyczący podziału czasu sądowego.

I choć obecnie po upływie lat 94 niejedna z uwag Hoffmana trąci anachronizmem, to jednak wiele „trafnych szczegółów” i myśli było w nich zawartych, jak stwierdziła Komisja rządowa sprawiedliwości.

Niechże dziś — gdy z radością organizujemy „polską Sprawiedliwość” — zaważy na szali niejedna zdrowa myśl polskich prawników, którzy nie mieli szczęścia doczekania tryumfu Zmartwychwstania Ojczyzny — niemniej jednak, a raczej z tem większem umiłowaniem spraw ojczystych poruszali je w pamiętnikach, memoriałach i t. p.

Uzasadniając nowy rozkład czasu pracy sędziowskiej — prokurator apelacyjny Hoffman wielokrotnie podkreśla, że sędziego należy „uważać” jako „człowieka towarzyskiego, a nawet ojca familji”.

Wedle Hoffmana „po pracy koniecznym jest spoczynek, a to mnie więcej przez czas krótszy lub dłuższy, stosownie do znużenia i władz pracującego”.

W innym miejscu Hoffman pisze: „zresztą sędzia, jako ojciec familji i człowiek towarzyski chce” także pewien czas „poświęcić rozrywce i załatwieniu interesów familijnych i tego mu też żadną miarą odmówić nie można.

Niepodobna wymagać, aby urzędnik bez odetchnienia i przyzwoitej rozrywki oddany był cały czas „obowiązkowi swego powołania”.

Krytykując niedobry rozkład pracy sądowej pisze dalej prokurator Hoffman „dziwić się przeto nie można, że sędzia w czasie przyzwoitym naznaczonej sobie przez praesidium pracy skutecznić nie jest w stanie i, ani wątpić podobna, iż tak częste uzalania się sędziów na brak czasu do czynności powyższych są nader słusznemi.

Proponując od siebie zmiany niedobrego rozkładu pracy sądowej prokurator apelacyjny Hoffman pisze: „sędzia zyskuje bez porównania wiele tak pod względem czasu, na odrobienie referatów i relacji w domu, jakoteż nawet pod względem życia towarzyskiego, stosunków swych familijnych i gospodarstwa domowego”.

Zauważa prokurator Hoffman, że przy niedobrym rozkładzie czasu „ginie co dzień dla służby publicznej” pewna część czasu.

Z tych pleśnią czasu pokrytych rozważań prokuratora apelacyjnego w Warszawie Hoffmana z roku 1836 przebija konieczność unormowania czasu pracy sądowej jaknajkorzystniej dla pracownika, co jest wymogiem zasadniczym naukowej organizacji pracy.

Tylko wtedy praca sędziów i innych pracowników sądowych będzie wydawała zadowalające owoce, jeżeli odbywać się będzie w atmosferze zrozumienia potrzeb sędziów i urzędników jako ludzi, a nie w atmosferze trakowania ich tylko jako bezduszne maszyny sądownictwa i gdy praca w tych warunkach zapewnić będzie dla sprawności działania radość i zadowolenie.

Tym wszystkim wymogom odpowie wprowadzenie uregulowanych i stałych feryj sądowych na miesiące lipiec i sierpień ze zwolnieniem starszych sędziów na 8, młodszych na 6 tygodni.

Dlatego przyklasnąć należy myśli poruszonej w „Głosie sądownictwa” przez p. Wóycickiego.

Trzeba tylko tę myśl rozwinąć, rozszerzyć i udoskonalić.

Stałoby się wtedy zadość wymogom najwyższego nakazu dla sędziego: „Salus Rei publicae” jak niemniej słusznym żądaniom sędziów.

Dr. Władysław Dymek,
naczelnik Sądu grodzkiego w Kętach,
województwo krakowskie.